

ՄԵԴԵԼԵԱՆ

ԴԱՄԱՆՈՒՄ

ՇԱԲԱԹԵՐԵ
ԱԶԳԱՅԻՆ

ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՅԵՐԵՎԱՆ
1907

18 ՅՈՒՆԻՍ. ԹԻՒՂԻ

ԽԱՐԱԿԻՐ-ՏՆՈՐԵՆ
Մ. ՄԱՍՏՈՒՐԵԱՆ ՈՐԴԻ
ԻԶՄԻՐ

MAHARGANIAN & Co. Smyrna

ԲՈՎ ԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

ՆԵՐՍԷՍ ՎՐԴ ԴԱՆԵԼԵԱՆ	Հայ կղերը Պապ կդ. Հանդէպ	577
Մ. ՊԱՐՈԱՄԵԱՆ	Ամեացում	580
Ն. Հ. ՆԵՐՍԷՍԵԱՆ	Պարզ Գիտողութիւններ	581
Տ. ՊԱՆՏԻԿԵԱՆ	Վարդը	583
Վ. ԱՍԼԱՆ	Գրախօսական	585
Կ. ՍՏԵՓԱՆԵԱՆ	Համր Սէր	588
Կ. ՆԱԽԱՍԱՐԴ	Երջանկութեան Գիտութիւնը	595
Կ. ՍՏԵՓԱՆԵԱՆ	Մօրմաշիայի Գետինը	598
	Լրաշաղ	600

ՇՐՋԱԲԵՐԱԿԱՆ

Պատիւ ունիմ ծանուցանել ձեզ թէ Տիար Տ. Տանկեան, որս զբօսանհալը կ'գտնուի Շիշկիէր փողոցի Եւսուֆի ֆէրիանէին ձեջ թիւ 17, անուանուած է փոխ-Գործակալ Հրգիհի ապահովագրական NORTH BRITISH & MERCANTILE INS CY. ընկերութեան ի Լոնտօն, ինչպէս նաեւ Համալսարանի NORD DEUTSCHE VERSICHERUNGS GESELLSCHAFT, ծովային ապահովագրական ընկերութեան:

Այն յուսով թէ պիտի բարեհաճիք պատուել զինք ձեր փառահուծեամբ, կ'ինչորեմ որ հաճիք ընդունել Տ . . . իմ անկեղծ յարգանաց հաւատարմութիւն:

ԷՏՈՒԻՆ Ս. ՃՕԼԻ

Ներկայացուցի, վերեւի ընկերութեանց

ՕՍՄԱՆԵԱՆ ԱՅՏԸՆԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ

Ա. Զ. Պ.

Կր յայտարարուի վաճառականներու թէ հոկտեմբեր 1է սկսեալ քուրններու (Grignons) փոխադրութեան զինք ամեն կայարաններու թէ Բունթայի ե թէ Բիւլլի 10 փարայի յաւելում մը պիտի ունենայ կենդանարին:

Իզմիր, 24 Յունիս 1907

Հ. ՊԱՐՖԻՆՏ

Ընդհ. Տնօրէն

Օ Մ Ե Կ Ա

ՏԻԵԶԵՐԱՀՈԶԱԿ ԳՈՐԾԱՐԱՆ ԺԱՄԱՑՈՅՑԻ

ԵՒՐՈՊԵՈՑ ԱՄԵՆԷՆ ԿԱՐԵՒՈՐԸ

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1848/Ն

ՕՍԷԿԱ ՈՍԿԻ ԱՐԾԱԹ ՆԻՔԷԼ
ՊՈԼՊԱՏ ԺԱՄԱՑՈՅՑՆԵՐ

ՕՄԵԿԱ Մեծագոյն մրցանակ
1900ի Բարիզի ցուցահանդէսէն:

ՕՍԷԿԱ. — Այս ժամացոյցներու
յատկութիւններն են՝

Ճշգրտաւորութիւն, տակունութիւն
և նորոգութեան վերին միջոցներ:

ՕՍԷԿԱ Դիւրամատչելի զինքերով
ժախտած ժամացոյցներու ամենէն
սքանչելիներն են:

ՕՄԵԿԱ Ամեն մարդու գրո-
պանին մէջ գտնուելիք միակ ժա-
մացոյցն է այս:

ՕՍԷԿԱ

Անմրցելի, անբաղդատելի միակ ժամացոյցներն են տասնը:

Դիտել առ միակ ներկայացուցիչն՝

ԱՐՄԵՆԱԿ ԳԱՐԱԳԱՇԵԱՆ

Չուխա Պէգետքէն Թիւ 2 — Իզմիր

Միեւնոյն վաճառատան մէջ կը գտնուին նաեւ մեծ մքերք մը ու
քիչ ամէն տեսակ ժամացոյցներու սրունց եւ կիներու համար շորաներ
գոմարեղէններ, ինչպէս նաեւ ժամագործներու եւ սակեփիչներու յա-
տակ ամէն տեսակ գործիքներ:

Յանձնարարութիւնք փութով եւ պատուաւոր կերպով կը կատար
ուին:

ROYAL EXCHANGE ASSURANCE

FIRE OFF

A. D. 1720

C. WHITTAL & Co

GENERAL AGENTS

Smyrna

ՌՈՅԱԼ ԷՔՉԵՆՃ

ԼՍԵՆԱՀԻՆ և ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ԱՆԴՆԱԿԱՆ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀՐԴԵՀԻ և ԿԵՆԱՑ

Հիմնեալ 1720 ին Ի ԼՕՆՏՕՆ

Գոյր ընկերութեան 5,000,000 Անգլ. ոսկի: Վճարեալ ապա.
հովազրեալներու 1720 է 42,000,000 Անգլ. ոսկի:

ՀՐԴԵՀԻ ՃԻՒՂ

Ռոյալ Էքճենը Անգլիական ընկերութիւնն կ'ապահովագրէ հրդէհ
դէմ ամեն տեսակ կալուածք, կարասիք և Ապրանք նպատաւոր պալ
մաններու:

Ընկերութեան կարունքն է փառուց անմիջական և արդար հատուցում:
Երկու տարուան կամ աւելի ապահովագրութեանց համար յատուկ
դեղձ ըլ կ'որուի:

ԿԵԱՆՔԻ ՃԻՒՂ

Ընկերութիւնն ամենանպատաւոր պալմաններով կ'ապահովագրէ

1° Ամբողջ կեանքի տնտեսութեան վրայ.

2° Խառն Ապահովագրութիւն

3° » » եւ կրկին դրամագրութիւն

4° Տղոց օժտի դրամագրութեան եւ աղ պալմաններով:

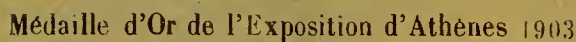
5° Ընկերութեան ապահովագրութիւն

Աւելի մանրամասնութեանց համար դիմել ընդհանուր գործակալն.
Բոնձմիւռնիոյ և շրջակայից Ի Ֆրանկաց Թաղ զբառենակաները

ՇԱՐԼ ՈՒԻԹՕԼ և ԸՆԿ.

C. WHITTALL & Co

կամ քննիչ պատուիրակին C. O. OSCAN — Կ. ՌՈՍԿԱՆ.

A detailed black and white illustration of a decorative parasol and a large, ornate fan. The parasol is open, with a curved handle and a decorative finial. The fan is also open, featuring a wide, ruffled edge and a central handle with a decorative finial. The entire composition is set against a plain background.

ԵՄԻՔ ԱՆԳԱՄ
ՄԸ ՏԵՍՆԵԼՈՒ

ժողովրդի գտնվել նայնպէս,
Հովհաննէս Երանց զեւ զեր-
ջերս ստացած է, Պալաւսակ-
ներ, Հեռադիտակներ, Զերի-
կողմներ, Գաւազաններ, զար-
դարանքի առարկաներ են. են.

Գաւառի գնդակներուն հաւար Ը

65 ԵՔԼԵՐ, ինչ հասցէն՝

ՅԱԿՈԲ ՊՈՍԹԱՆՃԵԱՆ

ՇԻՂԵՆԻԸՐ Փողոց — Ի Զ Մ Ի Ր

هَذَا كِتَابٌ يُقْرَأُ فِي الْمَجْلِسِ
 الْغُرَبَاءِ بِوَسْطَانِجِيَانِ

ՀԻՐԷՔԷԻ ԿԱՅՄԵՐԱԿԱՆ ԳՈՐԾԱՐԱՆ

ԻԶՄԻՐԻ ՄԱՍՆԱՃԻԻՂ

ՅԱԿՈՒԲ ՊՈՍԹԱՆՃԵԱՆ

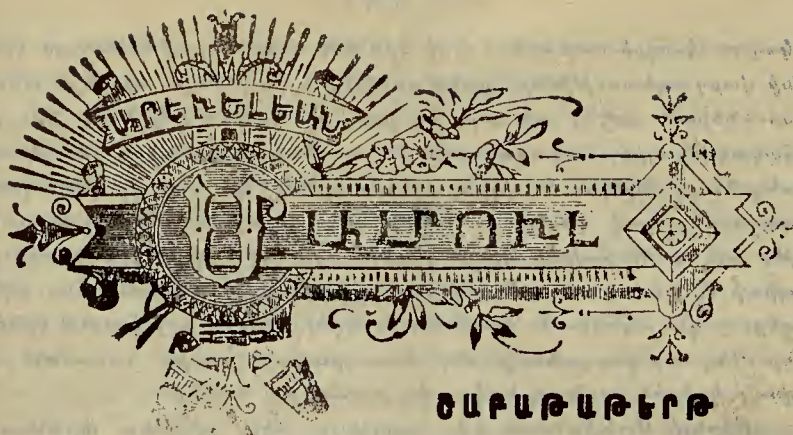
ՀԻՐԷՔԷԻ ԿԱՅՄ. ԳՈՐԾԱՐԱՆԻ հանրածանօթ և համբաւաւոր
 արտադրութիւններէն կ'գտնուին այժմ իզմիրի մասնաճիւղին մէջ, նոյն
 իսկ եւրոպական նւանօրինակ տեսակներ գերազանցող,

ՄԵՏԱՔՈՆԵ ՇՐՋԱԶԳԵՍՏՅՈՒՆԵՐ

ՊԼՈՒԶԻ ՀԱՄԱՐ ՏԵՍԱԿ ՏԵՍԱԿ ՄԵՏԱՔՈՆԵԱՅ ԿԵՐՊԱՍՆԵՐ
 ԳԼՈՒԽԻ ՄԵՏԱՔՈՆԵԱՅ ՍԱԼՓԱՆԵՐ, ՄԵՏԱՔՈՆԵԱՅ ԹԱՇԿԻՆ ԿՆԵՐ
 ԳԱԶՄԻՐՆԵՐ, ՉՈՒՀԱՆԵՐ, ԳՈՐԳԵՐ,

ՍԷՏՃՈՏԷՆԵՐ ԵԼՆ. ԵԼՆ.

Կ'արժէ աչքէ անցնել ինչ որ իրապէս գրասիւ է՝ սակայն ո'չ առողջ

ԾԱՐԱԹԱԹԵՐԹ

ՅԳՐԴ ՅԱՐԾ

13 ՅՈՒՆԻՍ 1903

ԹԻԻ 24

ՀԱՅ ԿՂԵՐԸ ՊԱՊԱԿԱՆ ԿՂԵՐԻՆ ՀԱՆԴԵՊ

Կ. ՍՏԵՓԱՆԵԱՆԻՆ

«Անոնք որ պաշտօնավարութեան մը տպօրէն եղանակները բարեփոխելու համար առ զործի յատկացուած դասակարգին շնչումը կառաջարկեն կը նմանին ան անձերու որոնք ծառերու փայտած կամ չորցած մասերը մաքրելու տեղ կուզեն զանոնք արմատախիլ րնել: Ուստի հարկ եղած տտեն ներելի է հակառակիլ զործողներու հետեւած դրութեան և ոչ թէ անոնց գոյութեան»:

(Ա. Մամուլ 16 (Մայիս 29))

ՆԱԶԱՐԷԹ 2. ՆԵՐՍԵՍԵԱՆ

ՖՐԱՆՍՍԱՅԻ մէջ մղուած հակակզերային պայքարի մասին Ներսէսեան Նաղարէթ Էֆէնտիին գրած ներհուն ու գեղեցիկ յօդուածները կարդացի որոնք կուռ ոճով մը ճշմարիտ տեսութիւններ կը պարունակէին, եւ ուսկից ոչ նուազ կրնան դաս ու օրինակ անել մեր կղերները: Դուք սակայն, Ստեփանեան Էֆէնտի, իբր չիացող ու համակրող բարեկամը Ներսէսեան Էֆէնտիին, անոր յայտնած գաղափարն ու ցոյց տուած սկզբունքը ընդունելով հանդերձ քանի մը կէտերու մէջ տարբեր եզրակացութեան մը կուգայիք ձեր Ա. Մամուլին մէջ Անկրօնները վերնադրին տակ գրած մէկ յօդուածովը, Դուք կըսէք թէ՝ Ներսէսեան Էֆէնտիին յօդուածը պիտի մնայ այնպէս ինչպէս որ է, այսինքն ապարդիւն, քանի որ ասդին

կայ ու կապրի «արածեա զոչխարս իմ» պատուէրով հիմնուած կրօնի վարդապետութիւնը, քանի որ մենք ոչխար ենք, այսինքն անասուններուն ամէնէ ախմարը եւ քանի որ հովիւն է կղերքը, կղերին հակակրօնային, հակաստորածային եւ հակամարդկային դրօթիւնը սեղմելու, ճնշելու եւ փշրելու համար ալ պայման կը դնէք զարգացումը, որով, կրտէք. «ոչխարը պիտի զգայ թէ ինքն ալ մարդ է, թէ այն ատեն հովիւը պիտի դադրի հովուելէ, պիտի մէկուսացուի, պիտի փնտրուի» ու այս ամենուն օրինակ ցոյց կուտաք Հայ եկեղեցւոյ զաւակներուն Ֆրանսան եւ կղերքը։ Ու յետոյ կոչուով կընէք որ մենք ալ զարգանանք, մեր մասւորական լոյսին հաւասար չափովը կղերին ծուռ արձակող ջահը մարելու համար։

Սիրելի Ստեփանեան էֆ., անշուշտ չէք չփոթեր Ֆրանսայի կղերը հայ կղերին հետ։ Կամ պապական եկեղեցւոյ ներքին կազմակերպութիւնն հայ եկեղեցւոյ նուիրապետութեան դերութեան հետ։ Մեր մէջ հոգեւոր վարչական կազմակերպութիւնը ինչպէս գիտէք, առաքելական է, կղերն ու աշխարհականը հաւասար ձայն ու իրաւունք ունին, ոչ ժողովուրդը անմիտ ու ախմար ոչխար նկատուած է եւ ոչ ալ կղերը անկախ ու ինքնիշխան հովիւ մը որ իր ուղած ձեռովը կամ ըմբռնումներուն համեմատ հովուէ զայն։ Ո՞վ ըսաւ թէ Հայ ժողովուրդը ցարդ կուրօքէն հնազանդած ու պուլիս ծռած է կղերին կամայական հրամաններուն երբ այն Աւետարանին սկզբունքներուն հակառակած է. ո՞վ ըսաւ թէ Հայ կղերը Հոռոմէական եկեղեցւոյ կղերին պէս միահեծան հոգեւոր իշխանութեամբ մը խղճի ու կամքի բարոյական ազատախոհութիւնը բռնաբարել փորձած է։ Ո՞վ չգիտեր թէ հայ կղերը ի՞նչպէս եւ որո՞ւն ձայնովն ու հաւանութեամբը կընտրուի։ Արդարեւ չենք կրնար ուրանալ թէ՛ մեր Հայ կղերին մէջն ալ մուտ գտած են զեղծումներ, թէ զուտ հոգեւոր պաշտօնը մարմնացած ու նիւթականացած է, եւ կ'դառնայ նիւթին շուրջը, թէ Քրիստոսի սիրտը ու ներող ոգիին աեղ՝ մեր պաշտօնակիցներուն շատերուն սրտին մէջ տիրացած է անկեղծող, փառասէր ու քաւայասէր ապեղ ոգին, թէ շատ մը եկեղեցիներու մէջ սկսած են չահադործել ժողովուրդին հաւաքը, թէ առնալ Աստուծոյ տաճարին մէջ անղգայ չարժող մեքենաներ, դարձեր են եւ ոչ զգացող, թէ շատ անգամ անոնց չրթունքն է որ կը չարժի եւ ոչ սիրաւ։ Հայ կղերին մէջն ալ մուտ գտան փերջին ժամանակներս ինքզինքնին պերճախօս Աստուածաբան հուշակոդներ, մինչ ներքինապէս ոչ Աստուծոյ գոյութեան կը հաւատան եւ ոչ ալ հիւլէի չափ հաւաք ու համոզում ունին իրենց քարոզած կրօնքին ու ճշմարտութեան վրայ։ Ոմանք ալ, այնքան տղէտ, այնքան նախապաշարեալ են որ, կառչած կը մնան կրօնքին արտաքին ծիսական կարգ ու սարքին կամ հաւատքին կեղեւին, ու եթէ փոքր բան մը զանց աւելուի եւ կամ փոքր մը ըլլայ ամենափոքրիկ կէտ մը փո-

խել ու յապաւել ահագին աղմուկ մըն է կը հանին կարծելով ու վախնալով որ, կրօնքն ու հաւատքը կը կործանին:

Այո՛ սիրելի Ստեփանեան, զարգանանք ու ջանանք մարիւ ա՛յն կղերին ծուխ արձակող ջահը, որուն կեանքին ընթացքը խոտոր կը համեմատի իր քարոզած սկզբունքին: Մեր հայ համայնքը կարծեմ թէ պէտք չունի Ֆրանսան իրեն օրինակ առնելու իր կղերին դէմ պայքար մղելու եւ կամ անոր ծուխ արձակող ջահը մարելու համար, վասն զի հայ կղերը պապական կղերին ոչ ասպարէզն ունի եւ ոչ ալ գերը: Հայ Առաքելական Ս. Եկեղեց: օյն մէջ ինչ իրաւունք ու ձայն որ ունի կղերը, նոյնը ունի եւ պէտք է ունենայ հայ անհատ մը, զի վերջինն է որ կընտրէ առաջինը իբր կրօնի պաշտօնեայ:

Ձեր Անկրօնները վերնագրով դրօժաբէն ոմանք այնպէս պիտի հետեւցան որ, իրօք հայ եկեղեց: օյ մէջ ալ մոզովորդը տխտօք ոչխար մըն է եւ կղերը միայն անոր զեղմը զզող հովիւը, ուրեմն պէտք է ջնջել կրօնի պաշտօնէութիւնը, կամ պէտք է վարուիլ մեր կղերին հետ ալ այնպէս ինչպէս Ֆրանսան կը վարուի իր կղերին հետ: Այո՛, մենք պէտք է զարգանանք ու եկեղեցին սղաւտենք մեր կարգ մը փառասէր, եւսմոք, քղայիւն, անսիրտ ու կեղծաւոր կղերներու ձեռքէն ու ներսէսեան էֆէնտիին ըսածին պէս, ազ պաշտօնէութեան փառած ու չորցած մասը կտրենք ու մաքրենք, ոչ թէ անոր զոյտ թի նը ջնջենք: Այսու հանգերձ կարելի չէ բաղդատութեան եղբիւր գտնել հայ կղերին ու պապական կղերին միջեւ: Հոռմէական եկեղեց: օյ ներքին կազմակերպութիւնն ու վարդապետական սկզբունքը ինչ որ էր դարեր առաջ, կընամք ըսել որ նոյնը մնացած է եւ մինչեւ հիմա Դուք թերեւս պիտի բռնէ թէ պապական եկեղեցին եւ կղերը հաստատմանը դարերու շրջանէն յետոյ բարեփոխութիւններ կրած են, անչօչտ անոնց մէջ ալ նշանաւոր եւ անկեղծ քրիստոնէական ոգի կրող կղերներ ալ չեն պակսիր: Բայց ընդհանուր առմամբ՝ աշխարհական փառասիրութեան ձգտումն ու ըղձանքը կայ ու կը մնայ պառօական կղերին սրտին մէջ: Եւ ահա այդ պառօական կասկածանքներն էին որ զինքը հաւածանքի ենթարկեցին Ֆրանսայի մէջ:

Հայ կղերը պէտք է զարգանայ, լաւ ըմբռնէ Աւետարանի ոգին, (նախ առնել եւ ապա ուսուցանել)՝ սկզբունքը՝ արտաքին գիտութեանց ալ անտեղեակ ըլլալու չէ: Աստուածաբան ըլլալու է, բայց միանգամայն Աստուածաբան, սիրող ու ներող սիրտ մը կրելու է, անկեղծ, անձնագոհ, խոնարհ, զթափախ ինչ որ կը պատուիրէ Սըրբազան առաքելալը: Բանի որ կայ ու կը մնայ կրօնի ու հաւատքի զօրեղ զգացումը մարդուն սրտին մէջ, այսպիսի կղերներու գոյութիւնը օրհնութիւն մը պիտի ըլլայ իր պատկանած եկեղեցին:

ՍԿԻՆՈՒՄ

ՆԵՐՍԷՍ ՎԱՐԴ. ԴԱՆԵԼԵԱՆ

ԱՆԵԱՅՈՒՄ

Միտքես կ'անցընեմ ձգել քերթողի
Փառքը մթաւած,
Որ ունայնութեան խորը կը բաղուի
Այլ կաւաց կաւաց:

Բառեր քմահաձ, բառեր օղային,
Ներդաշնակ քեռշ,
Որոնք իրերուն համրաբիւնն ունին,
— Կեանքը կարձատե:

Տարբեր տենչանքներ ունիմ ես սակայն,
Գոռաւո՛յշ ինձի.
— Վանել ցրտաբախ, բոյլ ու անդարման
Յոռ' շքը ոչինչի:

Անո՛նց բող մնայ դափնին ու ծափեր,
Յաւիտենապէս
Անոնց բող մնայ, որոնք չեն սիրեր
Կիս մը քեզի պէս:

Բանաստեղծութեան մէջ իմ փնտրած
Համբաւս անպայման,
Կոչեմ փերթտել առջեղ՝ ցօղամած
Ծաղկի մը նման:

Սրբապղծութիւն կը բռնին ինձի
Պահերը բոլոր,
Չորրս քերթողի կեանքիս գոճեցի,
Գրեթէ ամեն օր:

Թե ինչ կը բաղձամ. — ապրիլ անձիդ մէջ,
Մորթիդ մէջ ապրիլ,
Նոյնական այսպէս, հատնելով անվերջ,
Յամր, կարիլ կարիլ:

ՄԵՐՈՒԺԱՆ ՊԱՐՍԱՄԵԱՆ

ՊԱՐԶ ԴԻՏՈՂՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ՀԱՅ ԵԿԵՂԵՑԻՆ ՕՐԷՆՔ ՈՒՆԻԻ ԹԷ Ո՛Չ

Գեր. Կորիւն Վարդապետ վերջերս Բիւզանդիոն օրաթերթով հրատարակուած մէկ յօդուածին մէջ կըսէ թէ «Այսօր դարաւոր եկեղեցի մ'ունինք, որ դժբաղդաբար կանոնաւոր օրինագիրք մը (code) չունի» Մինչդեռ Գեր. Մաղաքիա Եպիսկոպոս Օրմանեան⁽¹⁾ 1888ին հրատարակուող «Խօսնակ» կրօնական հանդէսի 5 թիւին մէջ եկեղեցական կանոնագիրքի⁽²⁾ վրայ տեսութիւններ պարզելով գրած էր թէ «Մեր Կանոնագիրքը կայ. եւ է վաւերական հաւաքածոյն իմաստասէր Ս. Յովնան Օձնեցի հայրապետին՝ ութերորդ դարուն սկիզբը գրուած, մինչ լատինաց կանոնագիրքը, որ է սուտանուն Իսիւտորոսի Մերկատորի անվաւեր հաւաքածոյն, իններորդ դարէն հրնագոյն չկարծուիր»

Կորիւն Վարդապետ աւելի առաջ երթալով կըսէ որ «Պէտք է խոստովանինք թէ, մեք սկիզբէն ի վեր մեր եկեղեցիին ինքնայատուկ օրէնք չենք ունեցած» մինչդեռ Մաղաքիա սրբազան դարձեալ հոն չեչտած էր թէ « Հայ. եկեղեցին սեպհական կանոնագիրք չունի — խօսքը . . բոլորովին սուտ է ու յայտնի զրպարտութիւն»

Կորիւն Վարդապետ դարձեալ Հայ Եկեղեցիին ակնարկելով կը գրէ թէ «Եթէ մուրացածոյ օրէնքներ մ'ունի, անոնք ալ փոշոտ ձեռագիրներու մէջ ծածկուած են առյաւէտ եւ կամ թէ մազադաթեալ ձեռագիրներու մէջ գալարուած վիճակով մը կ'գտնուին անգործադրելի ու բոլորովին անկենդան» մինչդեռ Մաղաքիա Սրբազան խոստովանելով մէկտեղ թէ՛ Հայ Եկեղեցիի հաւաքածոն յաւելուածներ ունեցած է, հնաւանդ կանոններու մէջ պահանջներու համաձայն եղած են կարգադրութիւններ, որոնք հիմա անգործադրելի են, որովհետեւ օտարամուտ թելադրութիւններ եւ օտար եկեղեցական կանոններու պատահական հետեւողութիւններ մեր վրայ ազդեցութիւն գործած են, բայց դարձեալ օրինաւոր հետազօտութեամբ մը Հայ Եկեղեցիի Կանոնագիրքին հրատարակութիւնը հնարաւոր եւ անհրաժեշտ կը նկատէ:

Ահաւաստիկ երկու կարող եւ ծանօթ հայ եկեղեցականներ, որոնք

(1) Կ Պոլսոյ արքի Պատրիարք Ամեն Տ. Սաղայիս Ս. Արքեպիսկոպոս Թրմանեանն է:

(2) Կանոններու և ակնոնագիրքի վրայ ճառող յիշեալ յօդուածը «Լուսա» կրօնական շաբաթաթերթի առաջիկայ տարւոյ 12 Թիւին մէջ ալ նոյնութեամբ և մի. վիայն ստորագրուած մէջ Արքի յաւելմամբ և առանց յիշատակուած արտասպուած է:

զերար հակառոյ բացորոշ վճիռներ կուտան կամ տեսութիւններ կը պարզեն կենսական հարցի մը վրայ:

Անոնցմէ որո՞ւն հաւատանք:

Իրաւ է որ Կորին վարդապետը Մաղաքիա Սրբազանին աշակերտն է, բայց խնդիրը լուծելու, այսինքն այդ հակառակաբանութիւններէն մէկը ընդունելու միւսը մերժելու համար չի բաւեր ըսել թէ աշակերտը իր վարդապետէն գերազանց հանդիսանալու շնորհէն զուրկ է, որովհետեւ ատ առա՞ծը յիշատակող Ս. Մատեանն ալ կը հաստատէ թէ կատարելապէս վարժուած աշակերտ մը կըրնայ իր վարդապետին պէս ըլլալ:

Ուստի աւելի յարմար պիտի ըլլայ ուշադրութիւնը ենթականերէն աւելի առարկաներու, այսինքն խօսող եւ գրողներէ աւելի անոնց խօսքերուն եւ գրուածներուն վրայ դարձնել:

Մաղաքիա Սրբազանի գրական տեսութիւնները քիչ չատ որոշ իրողութիւններու վրայ հիմնուած ըլլալուն աւելի զօրաւոր կերեւան քան թէ Կորին վարդապետի զուտ ժխտական պնդումները:

Ասկէ դատ առանց օրէնքի անկարելի է որ ինչպէս ուրիշ ամէն, նոյնպէս եկեղեցական կազմակերպութիւն մը գոյութիւն ունենայ կամ իր գոյութիւնը պահել կարենայ:

Նպատակա Մաղաքիա Սրբազանին չափ առաջ երթալով Կորին վարդապետը սուտ կամ զրպարտիչ անուանել չէ, հապա միայն Նորին Գերապատուութեան գրուածքին մէջ բարեսէր կիրքով կամ նախանձախնդիր ոգիով պատած սխալ ըմբռնում մը ցոյց տալ է:

Նորին Գերապատուութիւնը չատ աւելի իրաւացի դատ մը պաշտպանած կըլլար, եթէ մեր եկեղեցին օրէնք չունի կամ երբեք ունեցած չէ ըսելու տեղ, սիրտի ցաւով յայտնէր թէ մեր եկեղեցականները սովորաբար օրինասիրութիւն չունին, այսինքն չեն ուզեր օրէնքը սիրել եւ յարգել:

Թէեւ ձեռնհաս մարմինի մը միջոցաւ զտուած, զատուած, դասաւորուած եւ պաշտօնական խմբագրութեամբ մը հրատարակուած կանոնագիրքի մը օգուտները անուրանալի են, բայց չատ սխալ է կարծել թէ օրինաւորութիւնը կամ արդարասիրութիւնը միայն կանոնական հաւաքածոներու կատարելութեամբ կրնան ապահովուիլ:

Մօնթէսքիէօ բացորոշ կերպով կրսէ որ « Ըսել թէ չիկայ իրաւացի կամ անիրաւ բան մը քան ինչ որ դրական օրէնքը կը հրամայէ կամ կարգիչէ, կը նմանի ըսելու թէ բոլորակը չգծուած՝ չառաւիղները իրարու հաւասար չէին: »

Ուստի Հայ Եկեղեցիի օրէնքներու գոյութեան կամ չգոյութեան վրայ ծանրանալէ առաջ չատ աւելի օգտակար եւ պատշաճ կերեւայ քննել թէ հոն օրինասիրութիւնը աւելնալու թէ պակսելու վրայ է:

ՆԱԶԱՐԷԹ Լ. ՆԵՐՍԵՍԵԱՆ

Յ. Գ. — Դեր. Կորիւն վարդապետ յիշեալ յօղուածին մէջ սովորութիւնը՝ օրէնքէ շատ հեռու նկատելով ալ բաւական սխալած է, բայց առ ամթիւ ալ իր շեշտին մէջ անկեղծութիւն մը կը տիրէ, միայն շատ մութ կը մնան իր հետեւեալ տողերը՝

«Որովհետեւ չունինք օրէնք, հետեւաբար ունեցած ալ չենք բնաւ հոգեբանութիւն մը: Ահա՛, թէ ինչո՞ւ համար ամէն կաղապարի ամէն միջավայրի կուգանք, ու երբէք մեք մեր վրայ չենք ցուցադրիր որոշ նկարագիր մը, հաստատուն կոուան մը ու հովէն տատանող տարուբերող տերեւներու երեւոյթ մ'ունինք միշտ:

Ժողովուրդ մը որ հոգեբանութիւն չունի, ա'լ կրնաք երեւակայել թէ ինչ կ'արժէ ան իբր ժողովուրդ:»

Նորին Դերապատուութիւնը եկեղեցականներէն եւ եկեղեցական օրէնքներէն ինչպէս անցաւ ժողովուրդին եւ օրէնք, հոգեբանութիւն, նկարագիր իրար խառնելով ինչ ըսել կուզէ, չկրցայ կատարելապէս հասկնալ. եթէ հաճի տալ որոշ բացատրութիւն մը, ան ատեն միայն կարելի պիտի ըլլայ ընդունիլ կամ մերժել իր տեսութիւնները:

ՆոճՆ

Ներկայ եղանակը ծաղիկներու փթթումի ժամանակն է. անոնց գեղեցկագոյնին՝ վարդի մասին գրուած պատմական եւ տնտեսական տեսութիւն մը շահեկան համարելով՝ թարգմանաբար կը ներկայացնում մեր ընթերցողներուն:

Վարդին գեղեցկութիւնն ու անուշահոտութիւնը անյիշատակ ժամանակներէ ի վեր մարդոց ուշադրութիւնը գրաւած են. Զրադաշտ իր գրքին մէջ վարդին բարձր նշանակութիւն մը տուած է. Հընդկաստանի եւ Սփսպտոսի հին ժողովուրդներուն թողած այլ ու այլ նշաններէ կ'երեւի թէ այդ երկիրներու մէջ վարդը կրօնական նշանակութիւն ունէր. սակայն հին եգիպտացիներու յիշատակարաններուն մէջ վարդը յիշեցնող եւ ո'չ մէկ բան տեսնուած է:

Հերոդոտոս կը պատմէ թէ Բաբելոնացիները վարդի ձեռով արծաթեայ արձանիկներ ունէին:

Վարդին ամենէն աւելի յարգ ընծայուած երկիրը Նախկին Յունաստանն էր. հոն պատմաբաններու գրածին համեմատ, շատ գաւառներն ու մէջ լայնարձակ վարդաստաններ կային, Յոյները վարդի վրայ բանաստեղծութիւններ ալ հիւսած էին, որպէս թէ նորածին գեղանի աղջկան մը մարմինը ծածկող փրփուրներէն իր գոյութիւնը առած է վարդը ու մեկնոյն աղջկան դերպ թաթիկներովը՝ գե-

ղակերտ կատարելութիւն մը ստացած է: Նախկին Յոյները գեղեցկութեան խորհրդանշանը համարած էին վարդը, զոր անխտիր կը գործածէին իբր զարդ իրենց բոլոր զուարճութեանց եւ խնրախճանութեանց միջոցին:

Յունաստանէն Իտալիոյ ծովեզերքները անցնող գաղթականները իրենց հետ վարդի թուփեր տանելով՝ հոն եւս առատութեամբ հասցնելու ջանադիր եղած են:

Իտալիոյ Գամբանիա գաւառին մէջ հասնող հարիւրթերթեան վարդը եւ տարին երկու անգամ բացւող քեսքօլ կոչուած տեսակը հին ժամանակներու մէջ մեծ համբաւ ստացած էին:

Վարդը՝ ինչպէս Յոյներու, նոյնպէս եւ Հռոմէացիներու համար ուրախութիւն եւ հրճուանք տուող ծաղիկ մը նկատուած էր: Խնջոյքի վայրերը, ճաշասեղանները վարդերով կը զարդարուէին, պարուհիները վարդէ շինուած պսակներ, կնգուղներ եւ մանեակներ կը գործածէին: Խնջոյքներու մէջ երբեմն կոչնականները վարդով լեցուած բազմոցներու վրայ կը հիւրընկալուէին: Հռոմէական պատմութեան մէջ կը կարդացուի նոյն իսկ որ խրախճանութեան մը միջոցին վարդի համար ութն հարիւր հազար ֆրանքի ռակեղրամ ծախսուած է: Ինչ որ ցոյց կուտայ թէ ի՞նչ ահագին սպառում ունի եղեր վարդը:

Վարդը Հռոմի մէջ թէ՛ իբր անուշահոտութիւն եւ թէ իբր դեղ կը գործածուէր, որով մինակ Իտալիոյ մէջ առաջ եկած վարդը ընդհանուր սպառման անբաւական ըլլալով՝ ձմեռը վարդ հասցնելու յատուկ ջերմանոցներ շինուած էին եւ մինչեւ իսկ տաք երկիրներէ վարդ բերելը սովորական դարձած էր:

Գերմանական հին ցեղերը զարնան առթիւ սարքուած խնջոյքներու ատեն վարդը կը գործածէին իբր ամենէ փայլուն դարդ, առանց տարալոյսի կրնանք հետեւեցնել թէ այս ալ առաջ եկած է Իրանի հին ժողովուրդներէն որոնք սովորութիւն ունէին վարդի եղանակին խրախճանութիւններ եւ այլ հանդէսներ սարքելու:

Հին ազգերու կողմէ վարդին ընծայուած այս յարգանքը թէեւ նոյնութեամբ մինչեւ մեր օրերը եկած հասած չէ, սակայն ամէն երկրի ժողովուրդներու համար գեղեցկութեան մարմնացումը կը նկատուի:

Բուսաբանութեան մէջ հսկակ հանդ գիտուն մը՝ Լիննէ՝ վարդին տասը տեսակները որոշակի ցոյց տուած է. նոյնպէս բուսաբան Գ. Եօհէն, վերջէն, վայրի վարդին տասն եւ ինը եւ ընտանի վարդին տասն եւ եօթը տեսակները մասնանշած է:

Այժմուս, սակայն, կը մշակուին վարդի հարիւրաւոր տեսակներ զոյնի եւ ձեւի տեսակէտով:

Ֆրանսայի մէջ ամենէ առաջ վարդ հասցնողը Ժօզէֆին կայսրուհին եղած է:

Անգլիոյ հարուստներէն շատեր այնքան հետքըքրուած են որ այդ գեղատեսիլ ծաղիկին ամէն տեսակները հասցուցած են մասնաւորապէս Հովթորի կոմսութեան հողերուն մէջ վարդաստանները կառարհիութեան հասած վիճակի մէջ են:

Գերմանիոյ մէջ Գասէլի, Քոպուրկի, Բոցտամի եւ վարդաստանները անուանի են հոն վարդի շահագործութեան համար շատ ընդարձակ վարդաստաններ հասցուած են:

Օսմ. կայսերական երկիրներու մէջ ալ վարդը ամենէն աւելի սիրուն համարուած է գեղեցիկ ծաղիկներու շարքին մէջ եւ մասնաւոր պարտէզներու գրեթէ ամէնքն ալ այլազան տեսակները կը ցուցադրեն: Անոր հաճոյատեսիլ կերպարանքը եւ գրաւիչ անուշահոտութեան հրապոյրը բնդհանուր է մեր մէջ:

Մեր երկրի մէջ վարդաստանները անտառներ ձեւացրնելու չափ ընդարձակ են. սակայն Արեւելեան Ռումէլիի մէջ գտնուած Դը. զանլըզի շրջականըրու վարդաստաննիւր եղական են եւ աշխարհածանօթ:

Այս վերջի տարիներս Անատոլուի եւ Ռումէլիի այլեւայլ կողմերը վարդամշակութեան համար ծախքեր եւ զոհողութիւններ չեն խնայուիր եւ սպահովաբար մօտ ժամանակէն Դըզանլըզի վարդաստաններուն չափ շահաբեր վարդաստաններ պիտի ունենանք մեր երկրին մէջ:

Ռօտոսքօ

S. ՄԱՆՏԻԿԵԱՆ

ԳՐԱԽՕՍԱԿԱՆ

« ԿՆՈՉ ՀՈԳԵՔԱՆՈՒԹԻՒՆԸ »

Ներկայ տարին սկիզբէն մինչեւ հիմա բաղդը ունեցանք ողջունելու բացի տարեցոյցներէն, քանի մը ընդարձակ կամ համեստ ծաւալէ գրկուած գիրքեր: Ինչպէս կ'երեւի խորագրէն, մեր նպատակն է գեգերիլ քիչ մը բոլորտիքը այն գրքին զոր «Կնոջ Հոգեբանութիւնը» անունով հրապարակ կը հանէ Կ. Ս. Թուխմանեան, թարգմանելով դայն Ֆրանսերէնէ:

Դրքին՝ թարգմանութենէն հինգ տարի ետքը լոյս տեսնելը — միջանկեալ կերպով ըսենք ասիկա — յստակ կերպով չի պարզեր այն ճշմարտութիւնը թէ մեր գրողներէն շատերը պէտք ունին յաճախ մեկնեալներու եւ թէ՛ հրատարակչականի մը գոյութիւնը, շատ հեղ, օրհնութենէ պակաս բան չպիտի ըլլայ ո՛ր եւ է հեղինակի համար Այս տեսակէտէն, «Կնոջ Հոգեբանութիւնը»ին հրատարակչը, Թովմաս Գարազաշեան, չնորհաւորելի է իր քաջալերիչ ձեռնառու-

ութեանը համար Թուխմանեանին որ, ինքն իր ուժով, թերեւս քանի մը հինգ տարիներ ալ խոկար իր ձեռագրին վրայ:

Կ. Ս. Թուխմանեան, այժմ քահանայ, մեր համայնքին այն զեմքերէն է որոնք գոհունակութիւն կ'զգան զրեւուն մէջ, իր առաջին գործը «Առեւտրական Տնտեսական Աշխարհ» անանկ աշխատասիրութիւն մըն է որուն զլուխ հանուիլը սղտիկ ջանքի մը չէ որ կը կարօտի:

Հանրի Մարիօնի գործին Թարգմանութիւնովը ասպարէզ կ'իջնէ այս անգամ Տէր Հայրը որ ասով չլուրջ, օգտակար, չահեկան եւ հետաքրքրաշարժ մանաւանդ դաստիարակութեան վերաբերեալ կարեւոր բաժին մը պարունակող» գործ մը հրամցուցած ըլլալու հաւատքովը կ'ապրի եւ իրաւունք ալ ունի:

«Կնոջ Հոգեբանութիւնը», ինչպէս կը հասկցուի յառաջաբանէն, նիւթն է Սորպօնի մէջ բարձրագոյն կտրդի աղջիկներու առջեւ Մեծանուն հեղինակին, հոգեբան-ընկերաբան իմաստասէր Հանրի Մարիօնի խօսած դասերուն որոնք, իրաւ որ, «Կինը ճանչցնող, անոր յատկութիւնները երեւան բերող» տեսութիւններու գոհար ամբողջութիւն մըն են ու կը ներկայացնեն կինը իր հոգեբանօրէն քըննուած եւ վերլուծուած վիճակին մէջ, ու ճանչցնելէ ետք անոր բովանդակ թերութիւններն ու առաւելութիւնները, խորհիլ կուտան ընթերցողին ա'յն ուղղութիւններուն եւ միջոցներուն վրայ որոնցմով միայն կարելի պիտի ըլլար զայն կինը հասցնել փափաքուած բարձրութեան մը:

Ամբողջ գիրքը 280 էջէ բաղկացած, բաժնուած է ԺԳ. դասերու:

Ներածութիւնը որ Ա. դասը կը կազմէ, կր խօսի առարկային եւ անոր ընդհանուր ազդեցութիւններուն վրայ: Հեղինակը որ ուսումնասիրող միտքի մը կը միացնէ նաեւ անկեղծութիւն, կիներու հոգեբանութեանը թափանցելէ ետք մանրամասնութեան կը մօտենայ ու տխմար կ'անուանէ յոյսը այն մտրդոց որոնք «կը կարծեն թէ կինը ուսման շնորհիւ մէկ օրէն միւսը փոխուած պիտի ըլլայ: «Իրաւ որ, կ'ըսէ Մարիօն, պէտք չէ անոր մասին այս կերպարանափոխութիւնը փափաքել, որովհետեւ ասով սարդապէս ճիշդալային պիտի ըլլար ան»: Իրեն համար, սակայն, անիմաստ են ու դատապարտելի, մենակեացներու, սուրբերու նզովքները կիներու համար. «Արհամարհելը չի նշանակեր դատել, կ'ըսէ ան, եւ նոյն իսկ արգելք մ'է ուսումնասիրելու եւ նկարագրելու: Եւ կրակ կըտրած Ժողովողի գրփին «Կինը մահէն աւելի դառն գտած եմ . . . անոր սիրտը որոգայթ մ'է. . . խօսքին զէմ, քիչ մը չափազանցօրէն խիստ դատաստանի մը կ'ենթարկէ զայն: Հոս սակայն (էջ 24) Թարգմանիչը իմաստութիւնը կ'ունենայ հակիրճ ծանօթագրութեան մը մէջ ժամանակին ոգիին պատշաճեցնել Ժողովողի այդ խօսքը:

Բայց Հանրի Մարիօն ներածութեան այն մասին մէջ խնդիրը իր բացարձակ բարոյական մասէն գիտելով կ'եզրակացնէ թէ «կրթութիւնը կրնար համար պիտի կրնար բարի ըլլալ, բայց՝ ո՛չ կատարեալ, եթէ չզգացնէր անոնց ամենամեծ պարտականութիւնները՝ իբր ալէնէն քաղցրը, տեսնելու ընտանիքէն անդին՝ մարդկութիւնը, փոքրագոյնէն անդին՝ մեծագոյն ընկերութիւնը»։ Ասկէ յայտնի կ'երեւայ թէ հեղինակը որքան խիստ ուսու միասնութեան մը առարկան պիտի ընէ կրնար իր գասախօսութիւններուն շարունակութեանը առեւն եւ թէ ի՛նչ բովերէ պիտի անցունէ զայն արդարացեալու համար ներածութիւնը փակելու մօտ գրած իր վերջին այդ յանի մը տողերուն միտքը։

Ընթերցումը յառաջ տարուած առեւն դիւրին է ճանչնալ եւ զգալ հեղինակին ձեռնհասութիւնը։ Վարպետ հոգեբանի իր նշգրաւոր ձեռքը, Հանրի Մարիօն, «անցեալին մէջ կնոջ ընկերական վեճակ»ին վրայ պատմական տեսութիւն մ'ընեկէն եւ դարերու ընթացքին մէջ կնոջ գլացուած յարգանքի եւ արդարութեան համար բողոքելէ յետոյ կ'անցնի կնոջ անդամազննական եւ բնախօսական յատկանիշներուն, կը ներկայացնէ անոր ներքին գործարանները, կը չափէ ուղեղը, կը սահմանէ անոր պաշտօնը ու մայրութիւնը եւ կ'առաջարկէ յոսնալ «կնոջ դաստիարակութիւն» — ե՛ս կ'ստորագծեմ այս բառերը, «որ զայն կրթէ եւ միանգամայն բարձրացնէ ու իրեն ապահովէ զարգացում մը՝ որուն տոկան չափ կանուխէն զանց առնուած իրեն կարողութիւնները» (էջ 77)։ Հոս կը լրանայ Գ. դասը ուրիշ ետք գասախօսութեան մը մէջ «չափահասութենէն առաջ երկու սեռերուն բողոքատական հոգեբանութիւնը» ընկէլէն յետոյ Ե. Զ է Ը. դասերու մէջ կը պատկերացնէ «կանացի զգայականութիւնը» իր ձգտումներուն եւ ընկերականութեանը մէջ։ Գրքին այս չորս գլուխներուն մէջ հեղինակը այնքան լաւ կը ներկայացնէ կրնար, շօշափելով նիւթին բուն ոգին ու ճանչցունելով կնոջ նկարագիրը իր բոլոր իրական գոյներով։ Մնացեալ հինգ դասերուն նիւթ կը կազմեն «կնոջ իմացականութիւնը», «կանացի կամքը», «կնոջ ճակատագիրը» (երկու դասով) եւ «կնոջ իրաւունքներու հարցը, որոնց մասին Հանրի Մարիօնի տեսութիւնները արամաքանական են եւ չեն պարունակեր չափազանցուած ոչ մէկ պատկերացում։ Հեղինակը սիրած է միշտ պարզ ըլլալ եւ հասկնալի։ Նիւթերու գասախօսումն ալ յաջողուած է, անանկ որ կնոջ նոգեբանութիւնը հայելոյցնոց էջերուն մէջ, պիտի կրնանք ըսել, չի կայ տեսութիւն մը որ անտեղի եղած ըլլայ կամ աւելորդ։

Քանի մը խօսք ալ թարգմանութեան մասին։

Առանց բնագրին հետ քով քովի բերելու զայն, Թուխմանեան Հօր կարողութեան վրայ պզտիկ մտածում մը պիտի բաւէ յիշ մը լաւատես ըլլալու թարգմանութեան մասին։ Բայց լաւ թարգմանող

մըն է տէր հայրը, թէեւ, ինչպէս կը խոստովանի, բնագորէն անկախաբար թարգմանած ըլլայ անոր մէկ քանի տեղերը: Իր բառերը զատուած, բնորոշած են մասնաւոր դիտումով մը՝ զրօքին շահեկանութիւնը չի նոյնող իմաստը, սակայն օգտակար չ'ըլլայ եւ համար կարծես Լեզուի պերճանքէն համ զգացող երկսեռ ընթերցողներու համար Վնոջ հոգեբանութիւնը այդ տեսակէտէն ալ չ'զաղ-րիր շահեկան ըլլալէ:

Անկեղծ ըլլալու համար ըսենք որ Հանրի Մարիոնի գործին թարգմանութիւնով, Արթ. Թուխմանեան հայր, իրաւունք կ'ստանայ որքան օգտակար նոյնքան ալ հետաքրքրական աշխատութիւն մը հրամցուցած ըլլալու հաւատքը ունենալու:

Կ'արժէ որ ամէն տուն մանաւանդ ամէն դպրոցական աղջիկ ունենայ հատ մը այդ գիրքէն որուն գինը՝ նայելով աշխատութեան համար տարուած խնամքին՝ այնքան ալ դիւրամտ չ'երի է:

Կեսարիա

Վաշտ Սուս

ՀԱՄԱՐ ՍԷՐ*

ԺԸ

Կաթիլ մը վճիտ ցօղի նման անարատ, զառնուկի նման սիրուն, երախայի մը պէս անմեղ զաւակ մ'էր Որբէլա, իր միմիօն շինուածքը, յասկիկի գոյնը՝ որուն դպած ըլլար վարդին հիւթով ներկուած թիթեռնի բերանը. մութ կապոյտ աչերը՝ որոնք՝ ստէպմեյմազձոտ մռայլով ու մերթ հիացման որոշ արտայայտութեամբ առլցուն նայուածքը կը պարզէր իր մէջ տիրող տարօրինակ իտէալի մը գոյութիւնը, պարզ, աստակ եւ անմեղունի արտասանութիւնը, իր համեատ վարմունքը ու միեւնոյն ատեն անսեթեւեթ համարձակութիւնը՝ որ հեշտիւ իր սիրտի սիրտ մէջ կը դնէր եւ իր քնալան անկեղծութիւնը կը պարզէր ճակատին վրայ, բոլոր աստիք գրասկանը կը կազմէին որքանոյն ազնիւ արեան խնամուած զաստիարակութեան ու մտաւորական գեղափոխիմ ոյժին:

«Ո՞վ եմ ես, ո՞ր է մայրս, միթէ նա պարտաւոր էր մեռնիլ ինձի կեանք տալուն համար . . . ո՞վ զրկեց զիս մայրիկ բառն արտասանելու իրաւունքէն այն կնոջ հասցէին որմէ ծնայ . . . մայրի՛կ, մայրի՛կ, մայրի՛կ»։ Այս էր իր բոլոր մտածումը, իր բոլոր հոգեկան վիշտերու հաւաքածոն, բայց Տէր Մնակի տան մէջ երէցկիւնի անձին վրայ մայր մը ու Վերդինի մօտ անդրանիկ քոյր մը գտաւ որբու հին, ու մի քանի ամիսներու ընթացքով սկսաւ աճիլ ինչպէս կ'աճին ձմեռը ջեռնոցի մէջ պահպանուելէ յետոյ գարնան արեւին ցուցա-

* ՏԵՍ ԹԻՒ 23, էջ 588.

դուռ ող ծաղիկներ:

Որբէլա իր հայրը չէր փնտռեր, վասն զի Տէր Մնակին վրայ ճշմարիտ հօր մը գուրգուրանքը գտած էր արդէն, քահանան ստէպ կը սեղմէր մանկիկն իր թևերուն մէջ, անոր մազերը կը հոտոտէր ու ինձոր թշերը կը պաղնէր կրծելու առաքնան, ու Որբէլա աւագերէցին մօրուքը կը քաշէր, իսկ երբ մեծցաւ՝ Տէր Հայրը որբուհւոյն ճակատը կը համբուրէր եւ օրիորդն անոր աջը կ'առնէր յարգանքով: Այս տեսարանները կ'անցնէին այն բարի ժամկոչին տան մէջ, ըսենք անունը, Փերուզեանի՝ որ Տէր Մնակի հաւատարիմ ըսպասաւորն էր եւ իր կեանքը կը պարտաւորէր անոր՝ աղէտալի արկածէ մը ազատած ըլլալուն համար:

Եւ սակայն որբուհին չկրցաւ ընտելանալ Համբարին որուն անունն անգամ չէր լսած. առաջին անգամ այդ գեղանձն երիտասարդը տեսնելուն՝ սարսուռ մը գդրդեց իր անփորձ սիրտը նոյնպէս չկրցաւ հաւատալ Վիրգինի երջանկութեան տեսական հանգամանքին. որբուհին կը զողար նոր հարսին մօտալուտ դժբաղդութեան մը վիճակուելու երկիւղով, երբէք չէր խօսեր Համբարին հետ, միշտ կը հրճուէր Վիրգինի գուրգուրանքով ու միշտ սիրան ուռած դուրս կուգար անոր ննջասենեակէն. մի քանի անգամներ գաղտնի լացաւ ինչպէս բացատրել հոգեկան այս տարօրինակ երեւոյթը:

Իր յոռետես մտածումներուն երբ իրական տեսարանը յաջորդեց, երբ իր սիրական տիրուհւոյն երջանկութեան քայքայումը տեսաւ՝ որբուհին ինչ իր անձէն սօսկաց, ու երբ Վիրգինի Համբարին հարուածին տակ անկենդան վիճակի մէջ փռուեցաւ անկողին՝ անտիական աղջկիւր վրիժառու մայր կատուի մը ճանկերով պատրաստուեցաւ յարձակիլ արուին վրայ որ կուգայ իր նօրածին ձագր գոգնալ ու տնելու. բայց Համբար արդէն յախուռն նետուած էր փողոց, կը մնար այժմ խնամել հիւանդը:

Վիրգին մինչեւ իրիկուն ոչ աչերը բացաւ ու ոչ բառ մը արտասանեց ահաբ շնչաւութիւն մը միայն կը վկայէր թէ նա ողջ էր տակաւին, երկցկներ ու Տիկին Ընծայեան կը խնամէին զինքը: Բժիշկին պատուրէով ուրիշ ոչ ոք արտօնուած չէր մանկ սննեակը:

Որբէլա վայրկեանէ վայրկեան կ'սպասէր փրկութեան աւետիսին կամ մահու րոթին, այս աղէտալի ճգնաժամին մէջ նա կը մտածէր վրէժի եղանակին վրայ, վասն զի իր անարատ սիրտին խորը ծնած էր արդէն ու կ'աճէր պատժելու իղձը. որուն վտարումը կամ գործադրութիւնը կախում ունէր Վիրգինի կեանքէն:

Համբար այն իրիկուն կանուխ եկաւ տուն ու չէր հարբած, որբուհին բակին մէկ անկիւնը քաշուած կը մտածէր, Համբար հեռուով ու սանդուղին առաքնանները երկու առ երկու կը ոստէր, ինչպէս չունը պիտի մագլցէր գնալ նստելու համար իր հիւանդ տիրոջ ոտքերուն տակ:

Որբէլա լայն շունչ մը առաւ ու կարծեց Համբարի վրայ տեսնել խիզճի խայթի երեսոյթ մը. քառորդ ժամ յետոյ նա կ'իջնէր սանդուղէն վայրի այծի դիւրաթեք շարժումներով որով կը փախչի որսորդին երեսէն:

Բակը մութ էր, Համբար սրացաւ մինչեւ փողոցին դուռը որ գոց էր. Որբէլա իր ամբողջ ոյժն ամփոփելով ձայնեց,

— Պարոն Համբար . . . :

Երիտասարդը ցնցուեցաւ եւ աճապարեց դուռը բանալու:

— Ի՞նչ կար, ի՞նչ կուզես գոչեց ակումները սեղմելով եւ անլսելի ձայնով մը յարեց, ես գող չեմ . . . :

Որբէլա, որ ժօտն էր այժմ, նոյնպէս դողահար՝ վասն զի առաջին անգամն էր որ կը խօսէր երիտասարդին, հարցուց,

— Ինչպէ՞ս է ծիրուհիս:

Համբար շունչ առաւ:

— Զգիտեմ, վասն զի արդիւրեւած եմ իր սենեակը մտնելու:

— Կը մեկնի՞ք . . . :

— Այո՛, ինչո՞ւ այդ հարցումը:

— Պիտի աղաչէի որ գոնէ այս գիշեր . . . :

— Ի՞նչ ընեմ այս գիշեր:

— Գոնէ այս գիշեր մնայիք հոս . . . :

— Ինչո՞ւ:

— Վասն զի ծիկնոջ վիճակը ծանր է . . . :

— Միթէ ես բժի՞շկ եմ . . . :

— Աւելին, պարոն, ձեր ներկայութիւնը հազար բժիշկներու խնամքէն շատ աւելի օգտակար է . . . :

— Թո՛ղ զիս, Որբէլա, դու դեռ աղջիկ ես . . . գիտնաս որ իմ ներկայութիւնը աւելի վտանգաւոր է հիւանդին համար . . . վատահոգի՛ր, կիները դիւրաւ չեն մեռնիր . . . :

— Ի սէր Աստուծոյ՝ որ կը տեսնէ մեր բոլոր արարքը, ի սէր մարդկութեան՝ որու պարտաւոր ենք բոլորս . . . մի՛ զնաք այս գիշեր:

— Ա՛հ, փոքրիկ, ո՞վ սորվեցուց քեզ այդ քարոզը . . . զնա՛ գործիդ:

— Կաղաչեմ, պարոն Համբար . . . :

Ու քրտուհին համարձակեցաւ անոր թեւը բռնելու որուն տակ բան մը կար թաքուն, յետոյ քղանցքը քաշեց:

— Կորի՛ր, շանորդի, գոչեց Համբար եւ դուրս խոյաղաւ:

— Բայց պիտի զղջաք . . . գոչեց Որբէլա ետեւէն ու դուռը փակեց:

.
Սիրոյ առաջին առամը պարզող Դրախտի պատկերին սենեակը աղօտ ճրագով մը կը լուսաւորուէր. վառարանը՝ քսանէն աւելի

բարձրացուցած էր հոն Ջերմաշափին աստիճանը, թարմ ծաղիկներու
երկու փառակաղմ փունջեր՝ որոնք տեղաւորուած էին չինական ա-
մաններու մէջ՝ զգլխիչ բոյրով մը կը լեցնէին մթնոլորտը:

Մէկ ժամ չէր անցած երբ Համբար վերագարձաւ. Ժօրժէթ դի-
մաւորեց զինքը իր խորամանկ աչերուն տալով մի այնպիսի ակ-
նարկ՝ որով կ'ուզէր հասկցնել թէ այցելու բարեկամին անզսպելի
եռանդէն իր մէջ ծնած էր տեսակ մը կասկած:

Համբար նոյնպէս կռահելով այդ ակնարկի նշանակութիւնը, ան-
տարբեր եղանակով մը ըսաւ.

— Այնքան ցուրտ է դուրսը որ գայլերու վոհմակ մը կ'սպա-
սուի այս գիշեր քաղաքը . . . հաւատա՛, Ժօրժէթ, որ չպիտի վերա-
դառնայի եթէ խոտուտմա չրլլար:

— Ըստ որում քաղաքին ցուրտը աւելի մոզմ է լերան սառէն՝
բնական էր որ գայլեր սպասուէին, նոյնպէս բնական է որ մարդ
փութայ հոն ուր պիտի գտնէ տանելի մթնոլորտ մը. կ'ըսեն թէ
կրակը ըստ ինքեան մագնիս ունի իր մէջ . . . :

— Անշուշտ իր լափող բնութեան հետեւանքով . . . Բայց ի՞նչ
կ'ընէ օրիորդ Իօանա:

Ձեր մեկնումէն անմիջապէս յետոյ լողարան մտաւ եւ հիմա
իր հանդերձանքով կ'զբաղի. որպէսզի ձեր սպասման վայրկեաննե-
րը սակաւ զգալի ըլլան՝ օրիորդն իր ձեռքով պատրաստեց այս սե-
ղանը. թոյլ կուտաք ինձ անշուշտ որ գնամ փութացնել իր հան-
դերձանքը: Երբ առանձին մնաց Համբար մօտեցաւ սեղանին եւ ա-
ռաւ գաւաթ մը ըմպելի. հոն կային մի քանի չիչ ալ՛իւ գինի, գա-
նազան ալքօշներ, Սէվրի ռսկեղօծ սկաւառակներու մէջ մրգեղէն,
քաղցրաւենի եւ:

Ասորին Դամասկոսի ռսկեթել կերպասով կազմուած լայն բազ-
մոցին վրայ, ուր սովորաբար Իօանա կ'ընկողմանէր իր մօսյլ եւ
անկերպարան իտէալներով յափշտակուած կամ տխուր վայրկեան.
ներուն, լուսանկար մը գտաւ եւ աղօտ ճրագին մօտ գնալով տեսաւ
որ իր պատկերն էր զոր ամիս մը առաջ տուած էր Իօանայի:

Պատկերին ներքեւ նրբին ու միաձոյլ զերերով հետեւեալ տողը
կարդաց:

Դու, դու միայն կրցար վերջապէս նուաճել անկոներ:

Համբար չկրցաւ ճիշ մը զսպել եւ լուսանկարը չուրթերուն՝ գո-
չեց:

Օ՛հ, երջանիկ եմ . . . :

Թանկարձ կաղի չորս կտուցներ լոյսով ողողեցին աղօտ սեն-
եակը. դարձաւ Համբար ու տեսաւ արեգակը չպիտի փորձեմ նը-
կարագրել կինը եւ գեղեցկութիւնը իր կատարեալ յաղթանակին
մէջ, Իօանա արդէն բաւական ծանօթ է ընթերցողին:

Երջանիկ ե՞ս հարցուց հեշտանքի դիցուհին:

— Այնքան՝ որքան իմ լեզուն չէ կարող բացատրել:

— Ի՞նչ բանի վստահելով:

— Այն բանին որ դու կը սիրես զիս:

— Կը սիրե՞մ . . . :

— Մի՛ ուրանար:

— Զգուշացի՛ր իմ սէրէն, այն կուրծքը՝ ուր կը կարծես չնչել սիրոյ սիւքը, թերեւս կափարիչ մ'է զգացումներու, կամ կը պահէ հնոց մը, ուր կը հալին քու ինչպէս տիեզերքի բոլոր սէրերը . . . :

— Թոյլ տուր ինձ մոխրիլ այդ հնոցին մէջ, թաղուիլ այդ կափարիչին տակ եւ անէանալ քու աւեան շրջանով:

— Օ՛ն, սեղան . . . :

— Վայրկեան մը, Խօսնա, ո՛ւր են գոհարներդ:

— Կսքեցի տուփը ու վաղը ճամբայ պիտի փնտռեմ:

Որովհետեւ ըսիր թէ այս պարագային մէջ միայն պիտի համոզուիս իմ անկեղծութեան՝ ահա կը փութամ այս ոչինչով քու ոտից տակ գնել սիրտս:

Եւ Համբար ոսկեթիւ ծաղիկներով նախշուն եպնոսէ տուփ մը դրաւ փոքրիկ սեղանին վրայ Միլօյի Վէնիսին առջեւ:

Իօսնա բացաւ տուփը եւ անկարող իր հիսցումը խեղդելու՝ գոչեց:

— Ա՛հ, կնոջդ գոհարները . . . :

— Երբէ՛ք, քենէ զատ ոչ ոք հրաւումը ունի անոնց վրայ, վաճաղի իմ արդար վստահին արդիւնքն ես . . . :

Իօսնա զգաց որ իր յաղթանակը լրման հասած է, եւ առնելով գոհարները զարդարեց իր գլուխը, ականջները կուրծքը, թիւերը ու մոմածոյ մոտերը:

Համբար իր կարգին հասած էր մինչեւ երջանկութեան կիսովին բաց դրան:

Անցնելով Վենետիկի հսկայ հայլիին առջեւ՝ Իօսնա ինք իր անձին սիրահար՝ վաճաղի կին մ'էր մերջապէս, սկսաւ թեթեւ օրորումով մրմնջել:

Եւ Յոջուն կը տանի

Իր բոնի ընկերին

Իրզն՝ ուր դե մատ ունի . . . :

Յանկարծ, իբրեւ թէ օձ մը պատէր իր ամբողջը, Իօսնա ցատկեց բազմոցին վրայ եւ բարկալիւ ու երկիւղով խառն ձայնով գոչեց:

— Ո՛չ, ո՛չ, չեմ ուզեր, չեմ ընդունիր այս գոհարները, որոնց մէն մի յարը իբրեւ կարծի խայթումներով կը թունաւորէ մարմինս . . . :

— Ծնո՛րհ, էը բացազանչէր Համբար:

— Օգնէ՛ ինձ հանելու, դի՛ր զողօնը տուփին մէջ եւ փութա՛ դարձնել իր տիրոջ՝ որ է կինդ:

Համբար գրկեց Իօաննան որ անգապելի էր այդ վայրկեանին, իր շուրթերը կպեց անոր կուրծքին ու մեղմօրէն թոթովեց։

— Այս պարագային ուրեմն մենէ իւրաքանչիւրը թո՛ղ դառնայ իր բոյնը, պահէ՛ ժիւլին գոհարները . . . :

— Դու կը ծաղրես զիս, դու կը փորձես խաբել զիս . . . ես ինչո՞վ մեղանչեցի։

— Ամեն մեղք կրնայ քաւուել ապաշխարելով բայց քու ոճիւրն աններելի է եթէ կ'ուզես այսպէս բացատրեմ ինչ որ ըրիր դուն ինծի . . . :

— Ե՞ս ոճրագործ, աղաղակեց Իօաննա զատուելով Համբարի թեւերէն։

— Այո՛, դու, կամ սիրտդ որ ինձմով կը բախէ, ինչո՞ւ վերստին ընդունէիր զիս քանի որ առաջին խոստումս զրօնեցի։

— Դու խենդ ես ուրեմն որ պարզ բարեկամութեան մէջ սիրտի կպակեր կ'երազես։ Պատասխանեց վայրկեան մը առաջուան սարսափած կատակերգունին այժմ հեգնական ժպիտ մը չրջեցնելով իր ըսպառնալից դէմքին վրայ։

Համբար իրրեւ թէ գող մը ձեռքակալած ըլլար գողօնով մէկտեղ իր լուսանկարը ցուցնելով ըսաւ։

— Դեռ կ'ուրանա՞ս . . . :

Այս յայտնութեան առջեւ Իօաննա դողահար, չիկնած եւ ամօթապարտ երեւոյթ մը տալով իր անձին՝ մրմնջեց։

— Ա՛հ, ես մատնուած եմ . . . դու կաշառեցիր ժօրժէթը, վասնզի անորմէ զատ ոչ ոք կարող էր իմ գաղտնիքը գողնալու . . . :

— Առանց այս գրաւոր վկայութեան իսկ՝ քու ամբողջը ոչինչով կրնար սքօղել ինչ որ քու աննման աչերը կը թարգմանեն, ոչ ոք մի՛ ամբաստաներ, իմ լուսանկարը բազմոցին վրայ գտայ, ուր անշուշտ ինձմով կ'զբաղէիր, ինծի հետ կը խօսէիր, իմ երեսիս կը պարզէիր սիրտդ որու զգացումներէն ոչ մին չես ուզեր իմ ներկայութեան յայտնել։ Սեղանը պատրաստ է, եկ տօնել այս գիշերը որ . . . :

— Ի՞նչպէս մոռցայ լուսանկարը . . . ի՞նչ եղաւ ինծի . . . ընդմիջեց Իօաննա, որ իր-երկու ձեռքերով երեսը ծածկած կուլար։

Համբար յաղթական ու զուարթ, վար առաւ Իօաննայի ձեռքերը եւ իր շուրթերով սրբեց անոր արտասուքը։

Ընթրիքը երկար տեւեց։

Համբար դիմով էր մերթ իրրեւ փոյփայտած չուն մը կը քծնէր իր տիրուհւոյն շուրջը ու մերթ իրրեւ կատաղի առիւծ մը կը ձգուէր յարձակիլ էգին վրայ։ Իօաննա իր կարգին հրրեւ մի վագր կը խաղար իր զոհին հետ, ստէպ հեռանալով անորմէ որպէսզի շարժելու համարձակի, ու մէն մի շարժումին՝ ճանկի թեթեւ հարուած մը

կուտար տնոր զգացնելու համար որ աղատուով չունի:

Համար ծնկան վրայ կ'աղերսէր. Իօանն հեշտութեան լափող եւ անդիմադրելի բոլոր յուզումներով առլցուն՝ մեղմիւ խոյս կուտար հարբածութեամբ վառ եւ մոլեկան կիրքի երեսէն:

Յետոյ իբրեւ ուժասպառ ու պարտուած կալանաւորուհի մը լքուեցաւ լայն բազմոցին վրայ, Համար միշտ ծնրադիր հեշտութեան հրաշագեղ կուռքին առջեւ որու մօտ անշուշտ պիտի ամպոտէր Վէնիս իր կատարեալ մերկութեան մէջ իսկ՝ նա իր եղունգներով իր վիզը կը խզէր ու կը գոչէր:

— Ենո՛րհ . . . չնո՛րհ . . . :

Եղաւ վայրկեան մը ուր Իօանայի կուանիթեայ սիրտը շարժեցաւ, զգաց որ ինքն ալ կին մ'է եւ արիւն կը կրէ, զգաց սիրոյ իշխանութեան զաւազանը իր ամբողջին վրայ ծանրացած, եւ իրեն համար անսովոր ինքնամոռացութեան մը մէջ թեւերը տարածեց գրկելու համար սիրոյ զոհը կամ դիւցազնը, բայց նոյն այդ վայրկեանին սոսկումը սարսռեցուց իր մարմինը ու ետ մղելով Համարը գոչեց:

— Ո՛չ, ո՛չ հիմա . . . :

Իօանն Օկիւսթին պատկերը տեսած էր Համբարին վրայ:

Երիտասարդը փարելով անոր ոտքերուն կ'աղերսէր:

— Հիմա, անմիջապէս, չնո՛րհ . . . ես չեմ այլ եւս ինչ որ էի ես . . . դանկիւ մէջ հալած կապար է ուղեղս, որ կը հոսի վար, միշտ վար . . . ամբողջ արիւնս կ'այրէ . . . :

— Ո՛չ, հիմա, վաղը . . . վաղը գիշեր . . . :

— Հիմա . . . անմիջապէս . . . :

— Վաղը . . . Թո՛ղ զիս . . . Ժօրժէթ կը լրտեսէ. Ժօրժէթ վաղը Եղիպտոս պիտի մեկնի գոհարները տանելու համար . . . :

Ո՛չ հիմա, Իօանն, հիմա . . . :

Եւ հոգեվար Վիրգինի ամուսինը պարսկական գորգին վրայ երեսն ի վար տարածուեցաւ:

Շարունակելի

Կ. ՍԵՓԱՆԵԱՆ

ԵՐԶԱՆԿՈՒԹԵԱՆ ԳԻՏՈՒԹԻՒՆԸ

(Գրեց JEAN FINOT)

Բ. ԱՌԱՋԻՆ ՀԻՄՆԵՐԸ

×

Կարեւորը այն է որ աւելի կատարեալ կերպով ծանօթանանք մեր հոգիին, որպէսզի յետոյ կարենանք օգնել անոր փթթումին։ Հոգիին մեծագոյն երջանկութիւնը կ'կայանայ մեր կեանքին եւ մեր մտածումին ներդաշնակութեանը մէջ։ Նրա մարդ իր ընդունակութիւններուն, իր գիտակցութեան խորհրդաւոր հակումներուն համաձայն կեանք մը կ'վարէ, մարդկութեան մատչելի ամենամեծ գոհունակութիւնը կ'զգայ։

Իսէալ լաբօրուօթիւնը կ'կայանայ մեր ներքին գանձը գիտակցօրէն ծախսելուն մէջ։ Ամէն օրուան կեանքը ի զուր գլուխ ծռել կուտայ մեզ իր պահանջումներուն, իր ետեւը, իրմէ անկախօրէն, կ'մնայ ընդարձակ եւ անմատչելի էութիւն մը, այն է մեր ներքին կեանքը։ Հոն կրնանք ապրիլ անկախօրէն, երջանիկ եւ հպարտ մեր բացարձակօրէն անկաշկանդ մտածումներուն մէջտեղ։

×

Ներքին կեանքի հեշտութիւնները կ'ամբողջանան դործունէութեան հեշտութիւններով։ Ներքին դոհունակութիւնը՝ որ երբեք ախտաւոր ցնորքի չի փոխուի, կ'զարգացնէ մեր հոգիին կորովը։ Ինչպէս որ քունը գործարանաւորութիւնը զօրացնելով՝ կարող կ'ընէ զայն օրուան աշխատութեանը դէմ դնելու, բարերար խորհրդածութիւնը, մեր եսին խորհրդը կատարուած ճամբորդութիւնը՝ աւելի կ'դիւրացնեն արտաքին աշխարհի տիրապետութիւնը եւ անոր օգտակար կիրարկումը բարձր նպատակներու համար։

×

Այն առարկաները զորս ա'յնքան բուռն կերպով կ'բաղձանք ձեռք ձգել, քիչ մը կ'նմանին մարդուն կողմէ ստեղծուած աստուածներուն։ Այս վերջինները մարդուն կ'պարտին իրենց լուսագոյն յատկութիւնները։ Մարդն է որ զանոնք օժտած է իրեն սիրելի եղող բոլոր շնորհներով։ Իրենց վեհանձնութիւնը, ամենագիտութիւնը, իրենց արգահատանքը մարդկային թշուառութեան հանդէպ, իրենց գերնային բարութիւնը կամ չարութիւնը ուրիշ բան չեն եթէ ոչ մարդուն կողմէ վեհանձնօրէն խորհրդաւոր էակներու շնորհուած ձիրքեր։ Մարդ՝ անոնց ծնունդ տալէ վերջ՝ դադարած չէ զանոնք գեղեցկացնելէ, սիրելէ եւ անոնցմէ վախնալէ, վերցնելէ։

այս չինծու յատկութիւնները, ի՞նչ կ'մնայ իրենց:

Նոյնը ընենք մեր հետապնդած բաներուն նկատմամբ: Ի՞նչ պիտի մնայ փառքէն, պատիւներէն, այնքան կաթողին կերպով մեր ցանկացած խաղալիքներէն: Ոչի՛նչ կամ զրէթէ ոչինչ:

×

Անձկութեան վայրկեանի մը մէջ աստղագէտներն իսկ կ'զառնան դէպի երկինք: Հոն կ'փնտռեն այն աստուածային ոյժը որ կը նուազեցնէ իրենց տառապանքները եւ հաղորդ կ'ըլլայ իրենց թըշուառութիւններուն: Սակայն ամէնէն առաջ իրենք գիտեն թէ այնչափ հաւանականութիւն կայ զայն գտնելու իրենց քով՝ կամ իրենցմէ վար՝ որչափ իրենց վերեւը: Ո՛վ զօրութիւն բառերու: Դուն յաւիտենական էութիւն մը ունիս: Ամէն կուռքերը կը փըշրուին, քու կուռքդ միայն պիտի ապրի այնքան առեն՝ որքան որ ապրի մարդկութիւնը:

×

Մեր մանկութենէն սկսեալ բարերար պարիկ մը կ'ընակի մեր քովն ի վեր: Անիկա յօժարակամ մեզ կ'ընկերանայ կեանքի զիմայեղումներուն մէջէն: Անիկա մեզ կ'պաշտպանէ իր մշտաբերուն հսկութեամբ: Հրաշալիւ պարու պարիկ մը չէ ան: Կ'ապրի եւ կ'փթթի իր մշտառոյգ եւ բոցեռանդ գեղեցկութեան մէջ: Ինք անտեսանելի մնալով՝ մեզի ընդհամարել կուտայ իր համակրելի յատկութիւնները, առաքնութիւնները եւ իր անհուն հրապոյրները: Անիկա իր մէջ կը պարունակէ մեր կեանքին բովանդակ տենչանքները: Անոր արտայայտիչ ինքնութեան մէջ պահուած են մեր բաղձանքներու, մեր երջանկութեան կամ մեր դժբաղդութեան բոլոր սկզբնապատճառները:

Դրամ, փառք, պատիւ, առողջութիւն, այս ամէնը կ'ծրարէ յանկուցիչ ծալքերու մէջ եւ կուտայ զանոնք ամէն անոնց որ իրեն կը դիմեն եւ իրմով կ'առաջնորդուին:

Ո՛վ աստուածային պարիկ, դու որ չես դադրի մարդկութեան ընկերանալէ՝ իր ամէնէն խոնարհ ծագումներէն սկսեալ, դո՛ւ որ յոգնիլ չես գիտեր քու առատածեռնութեանդ մէջ, դո՛ւ որ անսպառ ես քու բարութեանդ մէջ եւ վեհաշուք՝ քու ամենակարողութեանդ մէջ, դուն կ'կոչուիս ԿԱՄ:

×

Պիտի գայ ժամանակ մը որ մանկավարժութեան բոլոր ջանքերը պիտի ձգտին սա տիրական նպատակին: Այն է՝ կոմքին ձերբազատութիւնը եւ փթթումը, եւ ասիլա նախաշաւիղը պիտի ըլլայ նրջանկութեան տիրապետութեան:

Ենթադրենք թէ օր մը ըսին մեզի: Ձեր մէջը աստուած մը կայ որուն միակ փափաքն է ձեզի ծառայել եւ որ սրտառուչ համբե-

բութեամբ մը կ'սպասէ որ զինք կանչէք: Ոչինչ կ'վհատեցնէ զինքը: Որքան հաճոյակատար՝ նոյնքան ալ խոհական ու իմաստուն է: Նիթէ նոյն իսկ տարիներով չուզէք ճանչնալ զինքը, անիկա ձեր գիտակցութեան մէկ անկիւնը պահուած՝ կ'սպասէ ձեր քմահաճոյքին:

Բայց անգամ մը որ դէպի իրեն դառնաք, ան՝ հեղահամբոյր եւ զուարթերես՝ պիտի պատասխանէ ձեր կոչին: Անոր պաշտամունքը ո՛չ արեւնախանձ է, ոչ խստապահանջ: Ինչ որ ընէք իրեն համար՝ ձեզի միայն օգտակար պիտի ըլլայ: Իր անօրինակ առատաձեռնութեան մէջ՝ ան ոչինչ կ'պահէ իրեն համար եւ հնգապատիկը կ'հատուցանէ ձեզ ինչ որ ուզէք ընել ի նպաստ իրեն: Ո՞վ է այս բարերար աստուածը:

Երբ մեզ համար ապահով նեցուկ մը եւ հզօր պաշտպաններ կը փնտռենք, ինչո՞ւ կ'մոռնանք այն իտէալ եւ երկնային բարեկամը որ ամէն բան կ'նուիրէ մեզի եւ ոչինչ կ'խնդէ:

×

Ամէն ժամանակ գերբնտիր միտքերը խոնարհած են Կամփի բարիքներուն առջեւ: Քանիդ մինչեւ իսկ կ'ըսէ թէ Կամփը հրաշքներ կրնայ գործել եւ նոյն իսկ բուժիչ զօրութիւն մը ունի: Մարդ շատ բան կրնայ ընել՝ միմիայն իր Կամփին ուժովը: Անոր շնորհիւ մարդ կրնայ մինչեւ իսկ բարեփոխել իր ֆիզիքական վիճակը, այսինքն ինքզինքը զերծ պահել սեւամտղձութենէ եւ զսպել իր ստնգական վիճակները: Քանզի համար Կամփը առողջութեան առաջին պայմանն է:

Յաղթական թելադրութեան ուժերուն հետ Կամփի ուժը կ'յաղթանակէ Արդի գիտութիւնը զրէթէ թելադրութեան պաշտամունք մը հաստատեց:

Թելադրութիւնը, իբր բարերար ոյժ մը, օգտակարապէս դործողութեւում եւ բանաւոր ու տրամաբանող Կամփին ենթարկուելով՝ պիտի կրնայ գլխովին կերպարանափոխել եւ գեղեցկացնել մեր կեանքը:

Հիները արդէն կ'ճանչնային անոր զօրութիւնը, բայց արդի ժամանակներն են որ մեզի հայթայթեցին լծակ մը՝ օգտիւ գործածելու համար զայն մեր բաղձանքներուն համաձայն:

Թարգմ. Կ. ՆԱԽԱՍԱՐԴ

ՄՕՐԹԱՔԻԱՅԻ ԳԵՏԻՆԸ

Դաւ ժողովր յետ իտորդակցութեան, նր կատելով որ Մօրթաքիայի գետինը ժամանակով ազգին դրամով գնուած հող մ'է, միաձայնութեամբ որոշեց անոր վաճառութիւն արտօնութիւնը տալ Ազգ Վարչութեան:

Ա. Մամուլ 6 Յունիս Եիւ 23

Ըսել է թէ օրէնք մը կայ — ըստ որում առանց օրէնքի որ եւ է ժողով չկրնար ոչինչ որոշել — որ կ'արտօնէ ծախել այն կալուածները որ ժամանակով ազգին դրամով գնուած են, նոյնպէս օրէնք մ'ալ կայ անշուշտ որ չարսօնել, ծախել այն կալուածները որ ժամանակով ազգին դրամով չեն գնուած:

Կը փափաքէի գիտնալ թէ որո՞նք են այն կալուածները որ ժամանակով ազգին դրամով գնուած են եւ որո՞նք են այն կալուածները որ ժամանակով ազգին դրամով չեն գնուած:

Խնդիրն ըստ ինքեան խիստ պարզ է ու մեկին, եւ Պատ. Դաւ ժողովին որոշումը տնտեսագիտական, տրամաբանական եւ օրինական տեսակետով հետի չէ արդար հանգամանքէ. բայց բան մը կայ, որ հակառակ իր պարզ եւ աննշան երեւոթիւն՝ բաւական ամպոտ ու չափազանց կարեւոր է, թէ ազգը ուսկի՞ց զտաւ իր դրամը ուրով գնած ըլլար Մօրթաքիայի հողը:

Դժուար չէ՝ այդ դրամին աղբիւրը գտնել. որովհետեւ ազգը ու եւ է դործով, արհեստով կամ վաճառականութեամբ զբաղած չէ՝ հետեւապէս չկրնար իր վաստակով դրամ գրգել ու կալուած գնել. այդ դրամը գոյացած է քնականաբար ժողովուրդին նուէրներով ու գլխաւորաբար այն կալուածներու հասոյթով զոր բարեյիշատակ անհատներ կտակած են ազգին եւ ազգը կը սեպհականէ զանոնք, այսինքն ազգն է անոնց բացարձակ տէրը:

Ու քանի որ ազգն իր դրամը չունի եւ չկրնար ունենալ այն պայմաններու տակ որով անհատը կ'ունենայ՝ հետեւապէս արտօնուած չէ ոչինչ ծախել նոյն իսկ իր վերջին որոշումին տրամադրութեան համեմատ:

Բայց պիտի ըստի թէ ուրիշ է ժողովուրդին տուած նուէրը կամ դրամը եւ ուրիշ է կտակեալ կալուածը որ անշուշտ նպատակի մը համար շեղուած է: Այո՛, այդպէս է, բայց երբ նուիրուած դրամն ալ կը յատկացուի նպատակի մը՝ այլ եւս չկրնար իրացած արդիւնքը այլափոխուիլ. օրինակ, Մօրթաքիան գնուեցաւ ժողով. դրամով ու իր մէջ աղքատ ընտանիքներ պատսպարելու, ուստի չի կրնար իր նպատակէն դառնալ. ինչպէս վերջին անգամ Հոփսիմեան վարժարանը շինուեցաւ ուղղակի ժողովուրդին՝ այսինքն ազգին

դրամով, բայց ասիկա չնշանակեր թէ օր մ'ալ այդ վարժարանը կրնայ ծախուել *սոկոսաւոս պարսֆեր զոցելու համար*:

Ապասենք ու տեսնենք թէ Պատրիարքարանը ի՞նչ պիտի ըսէ այս եղածին:

Կ. ՍՏԵՓԱՆԵԱՆ

ՄԱՆ. ԽՄԲ. — Ո եւ է օրէնք չկայ, ազգին դրամով կամ կտակ-
ներով ազգին սեպհականուած կալուածները ծախել արտօնող
կամ չարտօնող: Ժողովուրդին կողմէ քուէարկութեամբ ընտրուած
Գաւառ. Ժողովին կ'պատկանի ստիպողական հարկի մ'առջեւ ու-
րոշում մը տալու ձեռնհասութիւնը: Սկզբամբ կտակեալ կալուած-
ներ ծախելու դրութեան դէմ ըլլալով հանդերձ, կ'պարզենք Մօր-
թաքիայի գետինն գնման պարագաներն:

1837 ին գնուած է այդ հողը 28000 դրուչի (չորս 280 Օսմ.
ոսկի) նոյն տարին Իզմիրի մէջ հայ ժանտախտաւորներու պատս-
պարան ըլլալու համար: Ժանտախտէ վերջ երբ 1845 ի մեծ հրդեհը
մոխիր կ'դարձնէ հայոց թաղն ու հայոց շուկան, աղքատներն ան-
պատսպար կ'մնան: ուստի ազգը 2 մօրթաքիաներ կ'չինէ մին 40 եւ
միւսը 20 տնակներով հոն պատսպարելու համար հրկիզեալներն ու
աղքատները: 1863 ին Ազգ. Վարչութիւնը այդ մօրթաքիաներու մօտ
անշէն մնացած հողերը տնտեսողներու եւ փողոցներու վերածելով
109 տունի տեղերու կ'բաժնէ եւ կ'ծախէ 3000 ՕՍՄ. ՈՍԿԻԻ, որ
կ'գործածուի Ս. Ստեփաննոս եկեղեցւոյ 3 խաչկալներու շինու-
թեան: Իսկ ասկից քանի մը տարի առաջ մեծ Մօրթաքիայի մէջ
պատսպարող աղքատներու մշտաեւ եւ անվերջանալի կռիւնե-
րէն ձանձրացած՝ Ազգ. Վարչութիւնը, տեղական կառավարութեան
կրկնակի դիտողութեանց վրայ եւ նկատելով նաեւ այդ 40 տնակ-
ներու խարխուլ վիճակը, կ'որոշէ քանդել եւ այսօր ալ այդ պարագ
գետինը ծախելու որոշումը կուտայ, որ 1000 ոսկիէ աւելի կ'գնա-
հատուի: Ուստի ինչպէս ականերեւ կ'երեւի ազգ. արկղը չահաւոր ե-
ղած է իր 1837 ին գնած գետինէն, քանի որ 280 ոսկիի փոխարէն
մեծկակ շահ մ'ունեցած է, եւ եթէ այսօր յաջողի մեծ մօրթաքեան
ծախելու, ըստ որոշման Գաւառ. Ժողովոյ, դարձեալ իրեն կը մնայ
փոքր Մօրթաքիան՝ իր 20 տնակներով՝ որ 1837 ին վճարուած 280
ոսկիէն աւելի կ'արժէ ներկային մէջ:

Հոբի. վարժարանի պարագային, այս է միւր կարծիքը, եթէ օր
մը հայ ծնողներն զաղրին Հոբի. վարժարանը զրկելէ իրենց զա-
ւակները, — ինչ որ անկարելի է, քանի որ միջակ դասակարգը կայ
ու պիտի մնայ, եւ վարժարանը իր նպատակին չկրնայ ծառայել,
փոխանակ անօգուտ պարագ չէնք մը պահելու, ինչո՞ւ. չպիտի
կրնայ ազգը այդ վարժարանը ծախելու որոշումը տալ:

Իսկ ազգ. Պատրիարքարանը ինչո՞ւ ըսելիք մ'ունենայ, իր

ձեռնհասութենէն դուրս խնդրի մը համար քանի որ չկրնար միջամտել իշմիրի ելեւմտական գործերուն, ընդհակառակն թերեւս ալ գոհ մնայ կարգալով Գաւառ. Ժողովոյ որոշումը, որ իրմէ վաւերացուած եւ հաստատուած լրագոր ժողով մ'է, — խորհելով որ Մօրթաքիայի մասնակի վաճառումով յաջողի թերեւս գանձել իր յետեւալ մուգաթաները եւ Ազգ. Հիւանդանոցի տարեկան նուէրն Սպարդալեան կտակէ, որ քաւական տարիներէ ի վեր, հակառակ կրկնակի դիմումներու, անվճար կ'մնայ:

Լ Ր Ա Ք Ա Ղ

ՄԵՐ ԿԵԱՆՔԷՆ

✱ Դատաստանական Խորհուրդը կազմուած է հետեւեալներէ. Արժ. Տ. Յակոբ Քնյ. Արժ. Տ. Ղևոնդ Քնյ. Տիարք՝ Երուսաղ խորասան, Մանուկ Գալփաքեան. Մինաս Վանազեան, Արահամ Պերկամալեան, Մուրատ Ճէլէպեան, Մինաս Թհանեան:

✱ Իսկ Ազգ. Հիւանդանոցի հոգաբարձութեան անդամակցելու համար ընտրուած քանի մը անհատներէն միայն Գէորգ էֆ Մոստիշեան պատասխանած է Ազգ. Վարչութեան հրաւերին ներկայ գտնուելով հիւանդանոցի հոգաբարձութեան նիստերուն:

✱ Գարաթաշի Ս Վարդանեան վարժարանի սրահին մէջ ամսոյ 8 ին Գ. Ե. տեղի ունեցան Աշխ. Ընկերութեան Մանկապարտէզի տարեկան քննութիւնները, ի ներկայութեան Ս Աւաշնորի Հօր և ծնողներու:

✱ Հալէպի ազգ. վարժարանի համար պէտք կայ տնօրէնի մը և զխաւոր վարժուհիի մը, փափաքողները կրնան զիմել Հալէպի վարժարանաց հոգաբարձութեան և պայմաննի, յայտնել:

✱ Պերկամալի կ'գրեն մնգ. Թէ Եանեան. յի հետադրատան և նամակատան Տնօրէն Սիհրան էֆ Քի. քրքեան մը քանի շաբաթ առաջ Պերկամալ այլեւիով հայաց եկեղեցւոյն վարժարանին և աղբատիկ տղայոց զրամական և գրական նուիրատուութիւններ բրտէ է ինչպէս նաև նուիրած է՝ վարժարանի զրատա 200 կտոր զանազան գիրքեր:

✱ Ամսոյ 12 ին տեղի ունեցած է Ատարազարի Հայունաց վարժարանի ամսվերջի հանգէսը ուր 16 օրիորդ շէրջանաւարտի վկայականներ ստացած են:

ԺԱՄԱՆՈՒՄ ԵՒ ՄԵԿՆՈՒՄ

✱ Փաղարս հասաւ Գանիրէէ Այրի Տի. կին. Ե Ճէլէպեան. մեկնեցան դէպի Եւրպա Տէր և Տիկին Ստ. Աւետիքեան, Տիար Միհրան Իփլիքեան:

ԳԱՒԱՌԱԿԱՆ

✱ Ատանայէ Համակիր մը կը գրէ մեզ. — «Երբ մէկ կողմէն ողբացեալի Պէրպերեանի մահը իբրև համայնապատկան մի կորուստ կողքան այնքան արժանապէս Պօլիսը և զաւառնի մասնակցելով նիւթապէս ալ և ալ ձեւերու տակ ի պահպանութիւն յիշեալ անմահ անձնաւորութեան զուրգութեամբ ապրեցուցած վարժարանին, արդեօք ի քուն կը մնան իւր Ատանայի և Սիսի մէջ գտնուած թուով մօտաւորապէս 8-10 շրջանաւարտ և ոչ շրջանաւարտ Սաները, որոց ոմանց վերայ ինչպէս հաստատապէս ստուգած ենք, յիշեալ վարժարանը հին և առկա հաշիւներ ունի ցարդ անվճար . . . Ինչու Պէրպերեան քարե համբաւ հաստատութիւնը պարտքի տակ ընկնի և գոյութիւնը մնաւի. քանի որ Ս. Պարթիորքը այնքան բարձր հոգածութիւնը ունեցուցէր Պէրպերեան վարժարանի, կրնայ զաւառական առաջնորդներու զիմելով հաշուարդարութիւն մը ընկնի անվճար մնացած այդ կայքի կորուստով զուարթնալ համար. ԵՍՏ օտար կրթ հաստատութեան մը խիստ քննադրը ընդգրկած ըլլաւ ողբացեալ Պէրպերեանի հարկաւ ալ օր ոչ այդ բարդ պիտի լսէինք և ոչ ալ այդ կարգի աղեղ յարգանքի պակասութիւնը պիտի նշմարուէին իւր զիրքի տէր ձեռնասուններուն մօտ»

Խրագիր. Տնօրէն Մ. ՄԱՄՈՒՐԵԱՆ, ՈՐԴԻ

✱ Տպագրութիւն. Մ. ՄԱՄՈՒՐԵԱՆ, ՈՐԴԻ

ESTABLISHED 1782

PHOENIX ASSURANCE COMPANY LTD OF LONDON

Դրամագլուխ և պահեստի դրամ Ա. Ռ. 4,500,000

Տարեկան հասոյթ Ա. Ռ. 1,500,000

«Ֆիլիպս» 122 տարի է վեր հիմնուած սոսկ հրդեհի և
դահաւորութեան ընկերութիւն մ'է և ցարդ հատուցծա
ն առաւել քան 27,000,000 Ա. Ռ. վնասուց համար:

«Ֆիլիպս» կ'ապահովարէ հրդեհի դէմ շէնք, կարասիք
և ապրանք յոյժ նպատաւս որ պայմաններով Դիմել առ

Լիազօր Ընդհ. Գործակալ Իզմիրի և Գաւառաց

F. BLACKLER

ROYAL EXCHANGE ASSURANCE BRANCHE MARITIME

ETABLIE A LONDRES EN 1720

Ծովային Ապահովագրական ընկերութիւն

խիստ նպատաւս որ պայմաններով

Մասնաւոր պայմանագրութեամբ մը ընկերութիւնն կ'ա
պահովարէ նաեւ կրկն արեւածներ, 10 օրս ան պայմանա
թամով մը միմեքանցներու (Docks) մէջ ինչպէս լճնայիա
նոյնպէս և գլխաւոր «սեւրու» մէջ ինչպէս Մարսելի-Հովրի,
Համպուրի և և:

Իզմիրի Ներկայացուցիչ

F. BLACKLER

Եթէ երախայ մը նիհար է և չի գաւալիր նէ, անորժակ չունի և կերածը կատարեալ չի մարսեր նէ, և ակռայները — որոնք չեն մեծնարկօր նէ — որ բնականապէս միւս զեւանները կ'աւելցընէ՝ թող իրեն տրուի:

SCOTT'S EMULSION.

Ասիկայ մանկանց համար անորժակի կերակուր և դէղ մըն է, և երախայն զայն խմած ատեն վերջի աստիճանի ու րախութեան մէջ կ'ըլլայ: Սպոր չուամբ կը անանէ թէ ինչպէս երախային բոլոր վիշտերը անիջապէս կը դադրին, որպէս թէ նոր արիւն և նոր կեանք բոլոր անկարգութիւնները շնչելով՝ մանկան անտէրը առողջութեան և զուարթութեան փոխադրեցին: Երախայն միշտ պատրաստ է այս նոր (ուտելիք և) բմայելիքին և անորժակով կրնայ: Արական գաւալել և պղտի ճերմակ ակռայնները առանձնաւոր և վիշտելու կրնանք երեւել: Ըսգօթի Բաղադրութիւնը երախայնյ առողջարար գերութիւն և զաւարտմ կուտայ, մարտողութեան կ'օգնէ և մարմնոյ ընդհանուր զօրութիւն կը պատճառէ:

ԸՍԳՕԹԻ ԲԵՂԵԹՐՈՒԹԻՒՆՆ

բոլոր աղայոց թիւերն է և զոնոնք չուամբ վարդապետ երեւոյթի և զօրութիւն և կատարեալ առողջութեան պատկերներու կը փոխէ: Ըսգօթի Բաղադրութիւնը փոխ և նշանով վարդապետ փաթեթի մէջ ծաւուած շիշերէն կը ճանչուի:

Եթեքու փայ ասոր ուշա-
հրութիւն ընել պէտք է:

Բոլոր բեռները եւ բեռնաձառները եւ ծախս:

“ THE GRESHAM ”

“ ԿՐԷՇԱՄ ”

ԿԵԱՆՔԻ ԱՆՎԵՐԱԿԱՆ ԱՊԱՅՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Ի ԼՈՆՏՈՆ

ՀԱՍՏԱՏՈՒԹՅՈՒՆ 1848ԻՆ

Գոյլ Ընկերութեան	Ա. Ո.	9014,532
Տարեկան հասոյք	» »	1,438,659
Վճարուած գումարներ	» »	20,474,666

ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻ ԼՈՆՏՈՆ

Ընկերութեան Ապահովագրական բնդհանուր կանոններու մէջ մա-
նաւանդ 24 թ. յօդուածը խիստ ուշադրաւ ըլլալով կ'ընդհանրէ, ո-
րով « Ընկերութիւնը կ'ընդունի Օսմանեան գաղաթաններու վճիռներն
ո՛ր և է տարբերութեանց առջեւ:

Աւել ընդհանուր տեղեկութեանց համար դիմել ընդհանուր գործակալներուն

ՇԱՐԼ ՈՒԻԹՕԼ և Ընկ.
C. WHITTAL & CO

BANQUE D'ORIENT

ՊԱՆՔ ՏՕՐԻԱՆ

Հաստատուած Յունաստանի Ազգ. և Տըշլանտի Ազգ. գրամատան կողմէ

Դրամապլուս տմբողջութեամբ զրուտ ֆրանք 10,000,000

Կեդրոնտեղի Աթենք

Մասնաճիւղ Կ. Պոլիս, Իզմիր, Սելանիկ, Ալեքսանդրիա, և Գահիր
Փորձակալութիւնն է Համպուրկ

Պանք տ'Օրիան զրամատանի ամէն տեսակ գործողութիւններ կ'ընէ, ինչպս՝ գանձում և զեղջում Առևտրական թղթերու, հեռագրական վըճարմունք, առուծախ փոխգրեւու և զրաքներու, Աշխարհի զլիաւոր քաղաքներու վրայ կուտայ վարկերու բացման զրեր, առուծախ ամենէ անսակէ արժթուղթերու, բացում ընթացիկ հաշիւներու, զրաւ արժէթուղթերու և ապրանքներու վրայ ևն. ևն.

Ա Ի Ա Ն Դ Ն Ե Ր

Պանք Տ'Օրիան կ'ընդունի զրամի Աւանդներ հետեւեալ սակերով

1 $\frac{1}{2}$	0/0	3	ամսուան աւանդի մը	Հասար
2	0/0	6	»	»
3	0/0	4	աւարուան	»
3 $\frac{1}{2}$	0/0	2	»	»
4	0/0	3	»	»

Բարեկործական Հաստատութիւններու աւանդներն վերեւի սակերէն $\frac{1}{2}$ 0/0 առաւելութիւն մը կ'ընդունին:

Ի տես վճարելի աւանդներուն համար՝ միակ անձի մը կողմէ և 100 Օսմ. ոսկիէ ոչ աւելի, Պանք տ'Օրիան տարեկան $2\frac{1}{2}$ տոկոս մը կը յատկացնէ:

Պանք տ'Օրիան Հասարակութեան արամադրութեան տակ զրաժէ, աննշան վարձքի մը փոխարէն իր Հաստատութեան մէջ լրանուած զրաժարկներն, հոն զրամ և արժքաւոր առարկաներ պահելու համար:

Տ Օ Ք. Ա. Ա Ր Ե Ի Ե Ա Ն

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ

Վ.ԿԱՅԵԱՆ ԳԻԼԱՏԵԼՖԻՈՅ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԷՆ

ԱՆԴԱՄԱՐԱԶՆԵԱԳԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆԷՆ ԵՒՆ. ԵՒՆ.

Ամեն վերաբուժական գործողութիւններ, Ակոսներու պատկենժ Bridge - Work, բորսընսով աշխատութիւններ, ոսկիի առանցքով գործեր, ճաշակ և կատարելագործութիւն:

Ամեն օր Ժ. 9-12 Կ. Ա. — Ժ. 2-5 Կ. Ե.

Պէտումի Լօֆալը, Թեմէֆիսիսի ռասածին դիւնաց

ՆՈՐԹ-ՅԷՐՆ

(NORTHERN)

ՀԻՔԵՆԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Իզմիրի Գործակալութիւն հաստատուած 1864էն ի վեր

Դրամագլուխ Ընկերութեան	Լ. Ս.	3,000,000
Տարեկան Հասոյթ	» »	1,600,000
Պահեստի զուժար	» »	6,673,000

Ընկերութիւնս նպաստաւոր պայմաններով կապահովագրէ անշարժ
կալուածներ, գործարաններ, ամեն տեսակ ապրանքներ ևն. ևն.:

Տեղեկութեանց համար դիմել առ

ՃԷՅՄՍ ՀԱԹԳԷՆՍՈՆ

ԸՆԻՀԱՆՈՒՐ ԳՈՐԾԱԿԱԼ ԻԶՄԻՐԻ ԵՒ ՓՈՔՐ ԱՌՈՑ
Ֆրանկաց թաղ, Բասսաժ Սորաբուճեկեր

LA UNION ET PHENIX ESPAGNOL

ԼԱ ԻՒՆԻՕՆ Ե ՖԷՆԻՔՍ ԷՍՔԱՆԵՕԼ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ, ՈՐ ՀԱՍՏԱՏՈՒԱԾ Է
ՏՐԱՆՍՄԱԿԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԵԱՆ ՀՍԿՈՂՈՒԹԵԱՄԲԸ

Դրամագլուխ	(Ամբողջ վին վճարուած)	12 000,000 ֆրանք
Պահեստի դրամագլուխ		59 000,000 »
Բաշխի մէջ եկաւ մուտքերը		7 000,000 »

ԳԱՆ ՏԱՐԻ ԴԱՐՈՒՆԱԿ ԱՄԻՍԸ ԵՐԿՈՒ ՖՐ. ՏԱԼՈՒ ՊԱՅՄԱՆԱԻ
ԻՒՆԻՕՆ Ե ՖԷՆԻՔՍ ԷՍՔԱՆԵՕԼ 600 ՖՐ. ԱՊԱՀՈՎ

600 ֆր. նոց իւրաքանչիւր ապահովագրական քօլիսիոն հետ մէկ տեղ Գ. Է. աի Ֆենիքս աը ֆրանքի եւ կամ Վ. Ի. աը Բատիոնի պարտաւճարած մը կը առնի որոնց տարեկան վեջ եւ չորս անգամ վիճակահանութիւն ունին: Ապահովագրական այս քօլիսիոն տէրը՝ ֆրէտի Ֆենիքսի եւ կամ Վ. Ի. աը Բատիոնի պարտաւճարածներու վիճակահանութեան տոնն քօլիսիոն թիւին վիճակեցիւ ամբողջ շարքեւին 20էն իւր ստանալու իրաւունք ունի:

Քօլիսիոնի պայմանաւորման միջոցին, եթէ տէրը մեռնի, մինչեւ իր մահաւան օրը հատուցած գումար առանց տոկոսի ըլլալով ժառանգորդներուն կը վերագարծուի:

Եթէ ապահովագրեալը 3 տարի վճարելէ վերջ ապահովագրութիւնը ուզէ դադարեցնել ընկերութիւնը մէն մի 24 ֆր. փոխարէն 30 ֆր. կը հատուցանէ տոկոսով՝ պայմանագրին լրանալէն ետքը, առկայն եթէ ուզէ անմիջապէս ետ առնել իր գումարն, այն տոնն փոքր զեղջ մը կ'ըլլայ:

Ընկերութեան կեդրոնատեղին կը գտնուի Բարիլո Շօսէ Տանթէն, 66 Թիւր կայաւածին մէջ:

Վիլ տը Բարի կամ Գրէտի Ֆենիքսի պարտաւճարները ամբողջ պահ գրուած են Պօլսոյ Գրէտի Լիոնէյի գրամատան մէջ:

Ընդհ. Գործակալ Իլմիրի եւ Առանալի վիլայէթներուն եւ Արշիպեղագոսի կղզիներուն:

ՏԻՐԱՆ ԳԱՍՊԱՐԵԱՆ

Իզմիր, Շիշեճիյէր փողոց Ալեսաթրեական թղթատան վր:

ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ
ՍՏԵՓԱՆ ԻՓԼԻՔՃԵԱՆ
ՖՐԱՆԿԱՅ ԹԱՂ

Պատիւ ունինք ծանուցանել մեր յարգոյ յաճախորդաց թէ նորաձեւութեանց ամենալիւրջին տեսակներն հասած են: Նոյնպէս ստացած ենք, մետաքսեայ պատրաստ պլուզներ, բլենդարներ, պոլիթ պրօսէ, այլ և այլ կթամիրներ, արանց թէ կանանց հագուստի համար լինօներ, առանցմէ զատ մետաքսէ և ֆիլտէքօս միթէն և ձեռնոցներ, կաշիէ զօտիներ, եւն.:

Ծ. — Այն երկուշաբթի օրերը եւ շաբաթն կարողանանք:

ՈՒԷՍՏԵՐՆ
• WESTERN •

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1851ԻՆ

Այս անգլիական կարեւոր ընկերութիւնը կապահովէ ընդդէմ հրդեհի և ծովային վտանգներու:

Իզմիրի ընդհանուր գործակալը արտօնուած է յանուն ընկերութեան ապահովագրերի կնքելու և ամեն արդարացի պահանջումներուն հատուցում տալու վստիքանակի և մեծ առատաձեռնութեամբ:

Ընդհ. Գործակալ Իզմիրի եւ Ալստընի կուսակալութեան
Մ. Ռ. ԷՐԱԹԱՆՆ

ԷՔՍԷՍ "EXCESS,"

ՆՅՈՒԹԱՅՆ ՆԳԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Կեդրոնաւոր

311 - 322 ՎԻՆՉԵՍՏԵՐ ՀԱՌԻՋ ԼՕՆՏՈՆ

Այս Ընկերութիւնը կապահովէ Հրդեհի դէմ, Ծովային արկածները և կենդանիներու կեանքը:

ԷՔՍՏԱՅՆ ԵՒ ՍԱՀԱԹՃԵԱՆ

Այս կրկին Գործակալութեանց գրասենեակները կը գտնուին Գարուսի վրայ, Աւստրական Սենեակի շէնքին մէջ թիւ 4:

GRANDS MAGASINS

DE LA RUE FRANQUE --

P. XENODOULO & C.

ՍԵՆ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԷ ՔՐԱՆԿԱՑ ԹԱՂԻ

Բ. ՔՍԵՆՈՔՈՒԼՕ & C.

Երկուշաբթի Յուլիս 10

ՎԱՃԱՌՈՒՄ

ԵՂԱՆԱԿԻ ՎԵՐՋԱԿՈՐՈՒԹԵԱՆ

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ ԱՁԴ

Վեցամսեան լրանալու 2 թիւ մնացած ըլլալով, կ'իտրոկնը մեր Մեծ, Գործակալներէն և Բաժանորդներէն որ հա՛կն փութացնելու մեկի իրենց առկախ կամ անփնար հաշիւները և բաժնեկիւնները:

ՅԱԶՈՐԴ ԹԻԻՈՎ

Ն. Հ. ՆԵՐՍԷՍԵԱՆ

Կ. ՍՏԵՓԱՆԵԱՆ

Յ. ԱԼՓԻԱՐ

Մ. ՈՒՂՈՒՐԼԵԱՆ

Կ. ՆԱԻԿՍԱՐԴ

ՓՈՐԱԳՐԱՏՈՒՆ

ՏԻՐԱՆ ՇԻՐԻՆԵԱՆ

(Հիմնուել 1900)

(Կ. Պոլիս Պապը - Ազի ճառքսի թիւ 56)

Փորագրատանս մէջ առաջին (շիմշէր), կալլանորդութիւն և ամեն առաջին մետաղներու վրայ խիտա նուրբ և ճաշակատու գործեր կը փորագրուին: Խնչպէս նաև քառալուկ կնիքներ, և բժիշկներու, դպիւստիներու և վաճառականաց յատուկ բլաքաններ կը սպարաւառուին մասնաւոր խնամքով, նաև նորաձեւ այցաքարաձեր և ապագորութեանց վերարկերից և է գործեր:

Գաւառներէ ըլլալիք յանձնարարութիւնը փութով և խնամքով կը կատարուին, փոխարժէքը կանխիկ զրկել անհրաժեշտ է:

ԱԺԱՆ, ԱՐԱԳ, ՄԱՔՈՒՐ